

GYEREK – VIRÁG
NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

1082 BUDAPEST
BAROSS UTCA 111./B

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÓVODÁNK LÉNYEGES JELLEMZŐI

1.1. Óvodánk adatai

2. A HELYI

PEDAGÓGIAI PROGRAMOT MEGHATÁROZÓ JOGSZABÁLYOK

3. HELYZETELEMZÉS, AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1. A bevételek vizsgálata eredményei alapján feltárt környezeti jellemzők

3.2. Óvodánk személyi feltételei

3.3. Sajátos arculatunk

3.4. Óvodánk tárgyi feltételei

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

4.1. Gyermekkép

4.2. Óvodakép

4.3. Jövőkép

5. ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK FELÉPÍTÉSE, RENDSZERÁBRÁJA

5.1. Programunk meghatározó tényezői, célja, alapelvei

5.2. A nevelés kerete

5.2.1. Az egészséges életmód alakítása

5.2.2. Az érzelmi, az *erkölcsi és a közösségi nevelés*

5.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

5.3. A tevékenység kerete

5.3.1. Hagyományápolás, népszokások a városi élet keretein belül

5.3.2. A programunk tevékenységformái

5.3.2.1. Játék

5.3.2.2. *Verselés, mesélés*

5.3.2.3. Ének, zene, énekes játék, *gyermektánc*

5.3.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

5.3.2.5. Mozgás

5.3.2.6. A külső világ tevékeny megismerése

5.3.2.7. Munka jellegű tevékenységek

5.3.2.8. *A tevékenységekben megvalósuló tanulás*

5.4. A pedagógiai program speciális nevelési feladatai

5.4.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

5.4.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

5.4.3. A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a *nemzetiséghez* tartozó gyermekek differenciált fejlesztése,

esélyegyenlőségük biztosítása érdekében végzett
nevelőtevékenységünk

5.4.4. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

5.4.5. A tehetséges gyermekek nevelése

5.4.6. A korcsoportjukat ismétlő gyermekek fejlesztése

6. A PROGRAM SZERVEZETI KERETEI

6.1. Óvodai csoportszervezésünk módja, jellemzői

6.2. A program napirendje

7. A PROGRAMUNK KAPCSOLATRENDSZERE

7.1. Óvoda – Család kapcsolata

7.2. Az Óvoda és a Bölcsőde

7.3. Az Óvoda és az Iskola

7.4. Az Óvoda és a Közművelődési intézmények

7.5. Óvoda - Iskola átmenet

7.6. Az Óvoda egyéb kapcsolatai

8. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

9. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

MELLÉKLET:

1. Programunk megvalósításához szükséges erőforrások
2. Integrációs Fejlesztő Program

Nevelési programunk alapvető tartalmi változtatást nem igényel.

A nevelési programban történt kiegészítéseket dőlt betűvel jeleztük.

1. ÓVODÁNK LÉNYEGES JELLEMZŐI

1.1. Óvodánk adatai

Neve: GYEREK – VIRÁG Napközi Otthonos Óvoda

Székhelye: 1082 Budapest, Baross u. 111/ b.

Telefonszáma: 33-43-920

Telephelye: Tagóvoda: 1082 Budapest, Baross u. 91.-93.

Telefonszáma: 33-35-592

OM azonosítója: 034376

Alapítója, alapítás éve:

Budapest VIII. ker. Tanács VB. 1978. illetve 1983.

Fenntartója:

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat
1082 Budapest, Baross u. 63.-67.

Irányító és fenntartó szerve: Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi
Önkormányzat Képviselő - Testülete
1082 Budapest, Baross u. 63.-67.

Az intézmény működési területe: Józsefváros

Körzete: Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő
Testülete által meghatározott utcanév jegyzék szerint.

Típusa: az 1993. évi LXXIX. törvény alapján: **Óvoda**

Típus szerinti besorolása: Az óvoda közszolgáltató költségvetési szerv,
közintézmény. A közoktatási törvényben foglaltak alapján önálló jogi
személyiséggel rendelkezik.

Jogszabályban meghatározott közfeladata:

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény alapján közfeladata a
közoktatás, mely magába foglalja az óvodai nevelést.

Alaptevékenysége: A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 24.§ (1) bekezdése alapján az óvoda 3 éves kortól-e törvény 6.§ (2) bekezdésében meghatározottak szerinti – a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés keretén belül végzik a cigány kulturális nevelést magyar nyelven, és a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy organikus okra vissza nem vezethető súlyos és tartós rendellenessége miatt gondozásba vett sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

Feladat ellátásához kapcsolódó funkció:

Az óvoda önállóan működő költségvetési szerv. Az intézmény vezetője rendelkezik az óvoda alapfeladatai ellátását szolgáló személyi juttatásokkal és az azokhoz kapcsolódó járulékok és egyéb közterhek előirányzataival, a szakmai anyag és eszközbeszerzés előirányzatával.

Az óvoda pénzügyi - gazdasági tevékenységét külön megállapodás alapján az önállóan működő és gazdálkodó Józsefvárosi Intézményműködtető Központ (1082 Budapest, Baross u. 84.) látja el.

Óvodai nevelésünk nyelve: magyar

Az óvoda világnézeti tekintetben semleges

Az óvoda képviselőire jogosultak:

- Az óvoda vezetője, a program benyújtója
- Valamint, az általa megbízott intézményi dolgozó

Az intézmény munkavállalóinak foglalkoztatási viszonya: A munkavállalók foglalkoztatása közalkalmazotti jogviszony, illetve munkaviszony keretében történik, rájuk a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény, valamint az 1992. évi XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről irányadó.

Óvodánk különböző intézmények, alapítványok, által kiírt pályázatokon is részt vesz, az elnyert összegeket képességfejlesztő, mozgásfejlesztő eszközök vásárlására, ill. a kiírt pályázat által meghatározott célra fordítjuk.

Az óvoda pedagógusai az „Óvodai Nevelés Alapprogramjának” útmutatásait, valamint a helyi sajátosságokat és a szülői igényeket figyelembe véve, a megfelelő szakirodalmi anyagok felhasználásával **önálló pedagógiai programot készítettek.**

A Helyi Pedagógiai Program neve: Gyerek - Virág Pedagógiai Program. A gyermekek nevelését a programban meghatározottak szerint végzik.

Főtevékenység:

- Iskolai előkészítő oktatás
- Óvodai nevelés

Az óvoda ingyenes szolgáltatásai:

- óvodai foglalkozások
- szükség esetén logopédiai, dyslexia megelőző foglalkozás
- *különleges bánásmódot igénylő* gyermekeknek napi két óra felzárkóztató foglalkozás
- rendszeres egészségügyi felügyelet
- az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata az ingyenes szolgáltatások igénybevételéhez
- igény esetén hittan oktatás

Költségtérítéses szolgáltatásokat a szülők igényei alapján az óvodapedagógusok szakmai irányításával szervezünk.

Ezek a *Pedagógiai* program irányultságának megfelelően a következők lehetnek:

- kézműves szakkör
- néptánc
- tartásjavító torna
- balett előkészítő

2. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMUNKAT MEGHATÁROZÓ JOGSZABÁLYOK

- A többször, legutóbb 2003. június 23.-án módosított 1993. évi LXXIX. Törvény a Közoktatásról
- 137/1996.(VIII.28.) Kormány rendelete Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- 255/2009.(XI.20.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII.28.) Kormány rendelet módosításáról
- 138/1992.(X.8.) Kormány rendelete a nevelési oktatási intézmények alapfeladatainak meghatározása
- 32/1997.(XI.5.) MKM rendelete a Nemzeti Etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve
- 23/1997.(VI.4.) MKM rendelete a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról
- 15/1998.(IV.30.) NM rendelete az 1997. évi XXXI. Gyermekvédelmi törvény végrehajtási utasítása
- 16/1998.(IV.8.) MKM rendelete a 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet módosítása
- 1/1998.(VII.24.) OM rendelete a kötelező minimális eszköz és felszerelések jegyzékéről
- A 2002. évi IX. törvénnyel módosított a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény
- 14/2003.(II.12.) és a 15/1998.(IV.30.) NM rendelet a 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet módosításaként
- Budapest Józsefváros Önkormányzat Képviselő Testülete 67/1997.(XII.29.) Önkormányzati rendelete a rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásról, valamint az egyéb gyermekvédelmi ellátási formákról
- Józsefváros testnevelés és sport koncepciója
- 3/2002.(II.15.) OM rendelet
- 277/1997. Kormány rendelete a pedagógus továbbképzésről, szakvizsgáról
- 1992. évi XXXIII. Törvény a közalkalmazottak jogállásáról (SZMSZ)
- 1992. évi XXXIII. Törvény a Munka Törvénykönyve (SZMSZ)
- 11/1994.(VI.8) MKM rendelete
- 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről (2011.12.19.)
- 20/2012. EMMI rendelet

3. HELYZETELEMZÉS

3.1. A bevéálás-vizsgálat eredményei alapján feltárt környezeti jellemzők

Építészeti adottságainkban az elmúlt időszakban némi változás történt. A szabványosítás miatt, az udvari mozgásfejlesztő eszközök többségét le kellett szereltetni, emiatt számuk minimálisra csökkent.

Két különálló épületből álló, nyolc óvodai csoporttal működő óvodánk a főváros szívében helyezkedik el. Mindkét épületünk tízemeletes panelház legalsó szintjén működik.

Vonzáskörzetében a sok, emeletes, de szűk életterű panelházak mellett megtalálhatók, a Józsefváros előregedett, lepusztult komfort nélküli, vagy komfortos lakóházai is.

A természeti környezetet óvodáink 1857 m² alapterületű udvara biztosítja a mindennapokban.

Viszonylagos természeti közelségben van óvodánkhoz a főváros egyedülálló botanikus-, Fűvészkertje, mely egyik lehetőségként szolgál a külső világ tevékeny megismerésére nevelés folyamatához. Az élő természet másik közeli gyöngyszeme, az egyszerű vízi világ megismerését segítő, mesterséges tóval is rendelkező Orczy kert.

Óvodánk két épületének építészeti adottságai azonosak. Mindkét intézményünk 4-4 óvodai játszócsoporttal, hozzájuk tartozó, a közelmúltban teljesen felújított, önálló mosdóval, öltözővel szolgálja a gyermekek kényelmes életét. Öltözőinkben minden gyermeknek saját öltözőszekrény áll rendelkezésére.

Egyedi sajátosság, hogy az épületekben külön helyiségekben biztosított a logopédiai ellátás, és az egyéni felzárkóztató képességfejlesztés.

Egyéb szolgáltató helyiségeink: szertár, orvosi szoba.

Mindkét épületünk jól felszerelt tágas tornateremmel rendelkezik, melynek eszközellátottsága megfelelő a mozgás fejlesztéséhez.

Szociokulturális változások

A bevéálási vizsgálatok eredményei alapján megállapítottuk, hogy az elmúlt évekhez viszonyítva az ázsiai gyermekek száma nem változott, de megjelentek más, (afrikai, arab) migráns gyermekek is óvodánkban. A nem magyar ajkú gyermekek nevelése különös figyelmet igényel, mivel beilleszkedésük, felzárkóztatásuk sikere, a befogadásukon, a velük való foglalkozáson, a pedagógusok – gyerekek - dajkák, és az óvoda többi dolgozójának empatikus viselkedésén múlik.

Minden dogozó feladata, az egymás megértése, egymás iránti tolerancia, empátia, amivel közeledhetünk a gyermek és családja felé.

A szociális, nyelvi kommunikációs képességek fejlesztése az életkori, egyéni sajátosságok figyelembevételével, játékos módszerekkel, tevékenységi formákon keresztül történik.

Tiszteletben tartjuk a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait, és törekszünk azok megismerésére.

Az általunk nevelt gyermekekre továbbra is jellemző, hogy szocializáltságukat, a különböző képességek fejlettségi szintjét és kultúrkörnyezetüket figyelembe véve heterogén összetételűek.

Óvodánkba járó gyermekek egy része a határon túlról érkezett magyar, vagy vidékről fővárosi albérletbe költözött családok gyermekei. A szülők kis hányada bérből élő alulfizetett közalkalmazott, azonban többségük munkanélküli, és a társadalom perifériájára szorult családok.

Változó létszámmal vannak jelen a *nemzetiség* tagjai is. Az óvodánkba járó, a *nemzetiséghez* tartozó gyermekek szülei, az anyanyelvükön való nevelést nem igénylik, viszont azoknak a hátrányoknak a megszüntetésére, melyek az eltérő szocializáltságból fakadnak (higiéniai, anyagi, értelmi) növekvő igényük van.

Mellettük rohamosan nő azon magyar családok gyermekeinek száma, akik anyagi és iskolázottsági okok miatt egyre kilátástalanabb élethelyzetbe kerülnek, mintegy deklasszálódnak.

A rossz anyagi háttér, mindennapos megélhetési gondok, a szűk lakásviszonyok, a sok esetben alacsony iskolázottság miatt a gyermekek egy része alulszocializált, szociálisan hátrányos helyzetű.

Korunk szocializációs ártalmai (mozgásszegény életmód, verbális kommunikációt háttérbe szorító telekommunikációs (számítógépek, Tv) készülékek elterjedése, az érzelmi nevelés hiánya, a felgyorsult életritmus, a társadalomban általánosan elterjedt durvaság) is sok esetben negatívan befolyásolják gyermekeink személyiségfejlődését. Ennek következtében meglehetősen nő azoknak a gyerekeknek a száma, akiknek érzelmi labilitása nagyfokú, vagy az észlelési funkciók kisebb - nagyobb zavarával küzdenek. Mindezek hatására számos esetben másodlagos neurotizáló tényezőként jelentkeznek gyermekeinknél a különféle magatartási problémák is. Egyre nagyobb azoknak a gyermekeknek a száma, akik kisebb, nagyobb részfunkciózavarral érkeznek óvodába. Képességfejlesztésük komoly többletfeladatot ró az óvodapedagógusokra, fejlesztő óvodapedagógusra.

Óvodánk védett falai közül kilépve, gyermekeinket negatív hatások milliói érik a külső környezetben (kábitószer, szeméthalmaz, alkoholizmus), melyet nekünk kell ellensúlyozni, bemutatva az élet szépségeit, vidámságát, örömteliségét.

Óvodásaink többsége azonban a gondos családi nevelés eredményének köszönhetően, koruknak megfelelő képességek birtokában kezdik óvodai életüket.

Mindezekből következik, hogy óvodai nevelőmunkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a családok sajátosságait, szokásait, úgy, hogy *a nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll.* A kettő összhangja az óvoda folyamatos együttműködése a családdal a gyermek fejlődésének feltétele. A szülőnek biztosan tudni kell azt, hogy az óvodapedagógus vele együtt, az ő egyetértésével neveli a gyermekét. A szülőket bevonjuk az óvoda életébe, nevelési elveiket elfogadjuk, partnerként tiszteljük őket. Az együttműködés minél sokoldalúbb kihasználására törekszünk.

3.2. Óvodánk személyi feltételei

Pedagógusképünk

A bevételek vizsgálat eredményeként megállapítottuk, hogy óvodapedagógusaink szakmai ismeretei a pedagógiai program irányultságának megfelelően gyarapodtak, és a társadalmi kihívások által megkövetelt elvárásoknak is igyekeznek képzésükben eleget tenni. Erre utal, a számítógépes ismeret megszerzésének igénye, valamint a kompetencia alapú óvodai nevelés témában végzett továbbképzések.

Klíma vizsgálatunk eredményeként megállapítottuk, hogy óvodánkban a dolgozók 97%-nak jó a munkahelyi közérzete. Ezzel magyarázható, hogy az elmúlt időszakban csak két óvodapedagógus távozott intézményünkől, ők is nyugdíjazás miatt. Helyüket, fiatal, és középkorú főiskolát végzett kollégákkal pótoltuk. Az elmúlt években személyi állományukból 1 fő dajka állás megszüntetését kellett elvégezni a fenntartói döntés miatt. Ennek következtében a gyermekek ellátása nagyobb szervezési gondot jelent, a két épület nyitottsága miatt is.

Működési feladatainak ellátásában jelenleg 28 fő vesz részt. Ebből 18 fő óvodapedagógus, 1 fő pedagógiai asszisztens, 8 fő dajka, 1 fő óvodatitkár. A kisebb részfunkció zavarral küzdő gyermekek esetében az egyéni képességfejlesztés eredményes megvalósítását fejlesztő óvodapedagógus segíti. Alkalmazásának szükségességét indokolja a szociokulturális és egyéb okok miatt nagy számban jelenlévő hátrányos helyzetű gyermekek aránya. Személyi ellátottságunk nem áll összhangban épületeink adottságaival. Tagóvodával működő intézmény lévén szükséges lenne még egy fejlesztő óvodapedagógus felvétele az intézménybe.

A gyermekek nevelését az óvodapedagógusok heti váltott műszakban végzik. Gondozási feladataikat 8 dajka segíti. Munkabeosztásuk rugalmasan szabályozott annak érdekében, hogy biztosított legyen a csoportban való segítő jelenlétük. A beszédhibák javítását heti 1 alkalommal óraadó logopédus végzi, aki a Nevelési Tanácsadó foglalkoztatásában áll. Alkalmanként munkánkat

segíti pszichológus, gyógypedagógus is, akik szintén a Nevelési Tanácsadó alkalmazottai.

Az óvoda gazdasági ügyeinek intézését az óvodatitkár látja el. A gyermekek egészségügyi ellátását orvos és védőnő segíti óvodánkban.

Kertgondozási feladatokat egy általános munkás végzi, aki a Józsefvárosi Intézményműködtető Központ alkalmazásában áll.

A két intézmény vezetését 1 vezető látja el, *kinek pedagógiai munkájában 2 óvodavezető helyettes segít.* Óvodánk pedagógusainak kiemelkedő szakmai erőssége elsősorban a következő területeken mutatkozik meg:

- vizuális kultúra közvetítése
- játék
- mozgás
- egyéni képességfejlesztés

Szívesen építik be mindennapos nevelőmunkájukba a különféle népi kultúrákból átörökített vizuális technikák megismertetését, alkalmazását (pl.: fonás, szövés, batikolás, stb.).

Többen vettek már részt olyan továbbképzéseken, ahol ezeket a technikákat elsajátították, és eredményesen alkalmazzák a napi nevelőmunkájukban.

Pedagógusaink több alkalommal rendeztek kerületi szintű kiállítást a vizuális nevelés során készült gyermekmunkákból.

Óvodapedagógusaink által végzett, szakmai munka színvonalát emelő továbbképzések:

sor szám	Szakmai továbbképzés területei	Továbbképzésben részeseülők száma
1.	A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása	4 fő
2.	Tevékenység és személyiségfejlődés	1 fő
3.	A „más”-ság megismerése, roma kultúra	1 fő
4.	Fogyatékos gyermekek integrált nevelése, fejlesztése	1 fő
5.	Frostig elemek az óvodai nevelésben	1 fő
6.	Nevelési vizsgálatok a pedagógiai gyakorlatban	3 fő
7.	Minőségbiztosítás és fejlesztés a helyi óvodai nevelési programokban	4 fő

	és a nevelés folyamatában	
8.	Fejlesztőpedagógia I.	2 fő
9.	Sindelar – Zsoldos program	10 fő
10.	Játékszichológia és játépedagógia	1 fő
11.	Játék	2 fő
12.	Játék – varázslat és tudomány	1 fő
13.	Hogyan kezeljük hatékonyan konfliktusainkat	1 fő
14.	Kézműves ötletek természetes anyagok felhasználására	2 fő
15.	Kosárfonás	1 fő
16.	Komplex népművészet	1 fő
17.	Óvónők és alsós énektanárok hangszeres továbbképzése, gitár	1 fő
18.	Tájegységek játék és táncszempontú ismeretek	1 fő
19.	Játék és tánc az óvodában I. II.	1 fő
20.	Képességfejlesztő zenei játékok, élményszerű zenehallgatás	1 fő
21.	Óvodavezető szakirányú képzés	1 fő
22.	Vezetőképző tanfolyam óvodavezető-helyettesek és munkaközösség vezetőik részére	2 fő
23.	Életvezetési ismeretek és készségek	3 fő
24.	Óvodai gyermekvédelmi felelősök képzése	1 fő
25.	Az óvodáskorú gyermekek környezetkímélő és környezetbarát szemléletének megalapozása játékos cselekedtetésen és élménynyújtáson keresztül	2 fő
26.	Környezet – matematika	1 fő
27.	Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata	1 fő
28.	Óvodai egészségnevelés a testnevelés segítségével	1 fő
29.	Óvodai egészségnevelés a testnevelés eszköztárával	1 fő

30.	Preventív gyógytorna az óvodában	1 fő
31.	Testkultúra – Vitamintorna	4 fő
32.	Mit? Miért? Hogyan? Kisgyermek testnevelése	1 fő
33.	Tartásjavító és izomerősítő gyakorlatok óvónőknek-	1 fő
34.	Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére és oldására	4 fő
35.	Labdaterápia alkalmazására felkészítő képzés a hiperaktív és tanulási zavarral küzdő gyermekekkel foglalkozó pedagógusok számára	1 fő
36.	Csoportos szenzomotoros fejlesztés a TSMT módszer alkalmazásával	2 fő
37.	Szenzomotoros szemléletű állapot és mozgásvizsgálat felvétele, értékelési szempontjai és alkalmazási lehetőségei	1 fő
38.	A szenzomotoros állapot és mozgásvizsgáló teszt alkalmazása, értékelési módja	2 fő
39.	A zoo-pedagógia módszertana	1 fő
40.	Elsősegélynyújtás a gyermekekért	2 fő
41.	Alapfokú és haladó számítógép-kezelői tanfolyam	1 fő
42.	Számítógép alapfokú használata és szövegszerkesztés	3 fő
43.	Haladó német nyelvtanfolyam pedagógusoknak	1 fő
44.	Esztétikai nevelés az óvodában	1 fő
45.	Vizuális nevelés mentorképző	1 fő
46.	Játék mentorképző	1 fő
47.	Óvónők hangszeres képzése (gitár tanfolyam)	1 fő
48.	Drámajáték az óvodában	1 fő
49.	Preventív gyógytorna az óvodában	1 fő
50.	Magatartási zavarok kezelése	1 fő
51.	Ayres pedagógia	1 fő

3.3. Sajátos arculatunk

Óvodánk sajátos arculatát meghatározó tevékenységünk a rajzolás, mintázás, kézi munka, melynek keretében az általunk nevelt gyermekek életkoruknak megfelelő szinten ismerkednek a különféle népi kultúrákból merített technikákkal (fonás, szövés, batikolás, stb.).

Óvodapedagógusaink többségében különösen nagy affinitással rendelkeznek a képzőművészetek iránt, és ennek közvetítésében is eredményesen képesek tevékenykedni.

Már korábbiakban említett szocializációs háttér, civilizációs ártalmak indokolják, hogy a mindennapok nevelőmunkájában kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés, melyhez az objektív, szubjektív feltételeink is adottak.

A hátrányos szociokulturális környezet, mozgásszegény életmód következményeként, egyéb genetikai ártalomként, sok gyermeknél tapasztalunk rendellenes tartás és mozgáshibákat.

A mozgás tevékenységek során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna). Szükséges esetben tartásjavító tornát végzünk felkészült óvodapedagógus szakember bevonásával.

A Hefop. 3.1.4. pályázaton az Erzsébetvárosi Pedagógiai Intézettel közös pályázat eredményeként kompetencia alapú óvodai nevelési program elemek bevezetését kezdtük meg.

A gyermekek fogadását nagy körültekintéssel szervezzük, lehetőséget adunk az „anyás beszoktatásra”.

Elismerjük a családi nevelés elsődlegességét.

Az orvos által javasolt diétás étkeztetést biztosítjuk, a napi térítési díj ellenében.

Óvodánkban már hagyománya van „nyílt” napoknak, és játszó délutánoknak. Ezekon a napokon a szülők megismerhetik a játékba illesztett tanulási tevékenységeket, valamint a gyermekek, a délután folyamán együtt játszhatnak jelen levő családtagjaikkal.

Munkánk során figyelembe vesszük partnereink igényeit, elvárásait, törekszünk a folyamatos fejlesztésre.

Rendelkezünk a személyiségfejlesztéshez szükséges korszerű eszközökkel, melyeket továbbra is folyamatosan bővítünk.

A hatékony nevelőmunka érdekében nevelőtestületünk sok energiát fordít a folyamatos önképzésre, szakmai továbbképzéseken való részvételre, szakmai fejlesztésre.

3.4. Óvodánk tárgyi feltételei

Az Oktatási Minisztérium a kötelező minimális taneszközökre vonatkozó (1/1998.) rendelete értelmében, nevelő munkánkhoz a fenntartó Önkormányzat biztosította a 2003. évi igényelt eszközök nagyobb részét, melyet a program végrehajtásához szükséges eszközök további jegyzékével a program melléklete tartalmaz.

Az óvodánk helyiségeit, berendezéseit, udvarát úgy alakítottuk ki, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését, (figyelembe véve az elérhetőségüket, és biztonságra vonatkozó előírásokat) valamint a dolgozók megfelelő munkavégzésének lehetőségét. Kialakítottunk a szülők fogadására alkalmas helyiséget is.

Tiszta, gondozott, esztétikus helyiségekkel szolgáljuk az egészséges életmód megteremtésének tárgyi feltételeit. A gyermekek mozgásának, játékigényének kielégítéséhez megfelelő eszközöket biztosítunk.

Tárgyi feltételeink összességében kielégítőek. A játszócsoportokban a gyermekeket az életkoruknak megfelelő játékeszközök várják, melyek mennyisége és minősége is kielégíti az igényeket (pl.: legok, autópálya, képességfejlesztő játékok, puzzlek, hangszerek, babák stb.).

Minden csoportunkban esztétikus mesesarok (puha párnákkal, bábokkal, könyvekkel) várja a gyermekeket.

Sok olyan félkész eszközzel is rendelkezünk, melyek arra hivatottak, hogy a gyermeki fantázia talaján emeljék a kreatív játék színvonalát. Képalakításhoz különböző méretű, fajtájú és minőségű papírok, festékek, ceruzák, kréták, tollak, anyagok, fonalak, zsinórok, madzagok, stb. állnak a gyermekek rendelkezésére.

Plasztikai munkákhoz agyagot, gyurmákat, fadarabokat, különféle terméseket használunk. A szövéshez a gyermekeknek többféle formájú, méretű kereteket, különböző fajtájú, vastagságú fonalakat biztosítunk.

Vizuális eszközkészleteink a sokoldalú és állandó felhasználás miatt korlátozottak. A változatos technikák alkalmazását segítő eszközök biztosítása a jövőben is fontos feladat.

Tágas tornatermünk berendezésével, méreteivel, eszközeivel megfelelő lehetőséget teremt a hatékony mozgásfejlesztéshez, melyhez sokféle kézi-szerrel (pl.: labdák, babzsák, karikák, szalagok, bot, zászló, ugrókötelek, kendő, stb.) rendelkezünk, de folyamatos pótlásuk, elengedhetetlen.

Csoportjainkban esztétikus élősarok található, az aktuális évszakoknak megfelelő „kincsekkel” rendezzük be.

Nagyméretű játszóudvarunk a panelházak árnyékában biztosítja a kötetlen, önfelelt mozgás lehetőségét gyermekeinknek. Állapota azonban a rendkívüli igénybevétel miatt mára már lepusztult, így felújítása folyamatosan szükségsszerűvé vált. Nagymozgás fejlesztő eszközeinknek nagy részét le kellett szereltetni, mert nem feleltek meg az EU előírásai szerinti szabványnak. Pótlásuk feltétlenül szükséges. Óvodánk rendelkezik videóval, kamerával, televízióval, fényképezőgéppel, magnóval, DVD lejátszóval mely lehetőséget nyújt a zenei élménykövetítéshez természetfilmek megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek rögzítéséhez, többszöri megtekintéséhez.

Óvodánkban a különböző szakkönyvek, folyóiratok, módszertani kiadványok mellett, a gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges képességfejlesztő eszközök is megtalálhatók.

A további eszközbeszerzéseink alapelvei:

- a gyermekek méretének megfelelő bútorok
- biztonságos és balesetmentes környezeti feltétel
- minősített szabványnak való megfelelés
- többségében természetes anyagból készüljenek
- színe, formája esztétikailag illeszkedjen a környezetünkhöz
- a gyermeki igényeknek megfeleljenek
- kreativitásra ösztönözzenek
- mobilizálhatók legyenek

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

4.1. Gyermekkép

Célunk, hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával, intézményünk biztonságot nyújtó, természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hova tartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől.

A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával alapozódnak meg az életben való eligazodást segítő alapkészségek, *s meglévő hátrányaik csökkenjenek*. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak a fejlődésükhöz szükséges képességekhez, ismeretekhez.

Az együttnevelés célja a teljes integráció.

Mivel a gyermek érzelmei útján ismeri meg az őt körülvevő világot fontos, hogy érdeklődő, fogékony legyen az új ismeretek iránt, és az alapkészségek, képességek birtokában felkészült legyen tudása gyakorlatban történő alkalmazására. Nevelésünkkel arra törekszünk, hogy óvodásaink boldogok, önállóak és kiegyensúlyozottak legyenek. Viselkedésük igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz. Legyenek udvariasak, illemtudóak. Szívesen járjanak óvodába, jól érezzék magukat óvodai közösségükben.

Legfőbb élményforrásuk a szabad játék legyen, amely a személyiségfejlesztés színtere, a tanulás, a készség-képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Tudjanak elmélyülten mesét hallgatni és képesek legyenek önálló mesemondásra is. Mindennapos élményeiket képesek legyenek különböző játékszinteken játékukban megeleveníteni. Tudjanak különbséget tenni a jó és a rossz, a szép és a csúnya, a helyes és a helytelen között. Játékukban természetes módon éljék meg a társadalmi egyenlőséget. A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségeinek oldása (fiú is sírhat, lány is lehet határozott.)

Énekeljenek, érezzék át a dallam, ritmus, mozgás és a közös éneklés szépségét. Gátlások nélkül, bátran, jól kommunikáljanak. Legyenek érdeklődők, és sokrétű tapasztalatokat szerezzenek. Szeressenek mozogni, mozgásuk jól koordinált legyen. Szeressék a természetet, vigyázzanak környezetük tisztaságára. Kötődjenek a természethez, tiszteljék, és bátran alakítsák azt anélkül, hogy kárt okoznának benne. Csodálkozzanak rá a szépre, és maguk is igényeljék a szép alkotások létrehozását. Legyenek büszkék magyarságukra, ismerjék meg népünk kultúráját, hagyományait. Szívesen fogadják be más kultúrákból érkező társaikat és elfogadó együttműködésben tevékenykednek óvodai életük során. Természetes módon tudjanak együtt élni a különbözőségekkel, és koruknak megfelelő mértékben legyenek szolidárisak játszótársaikkal. *A gyermek társaival törekedjen a jó kapcsolattartásra, fogadja el önmagát.*

4.2. Óvodakép

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig. Óvodánk, esztétikus, biztonságos környezetével, szeretetteljes, a különbözőséget befogadó, tisztelő légkörével, a játék, elsődlegességével és a vizualitás sajátos eszközeivel készíti fel a gyermeket az életre. Objektív és szubjektív feltételekkel biztosítjuk a gyermek személyiséghez és egyéni képességeihez igazodó fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

A gyermekek, a szülők kívánságait, és elégedettségét mérlegelve, a gyermekek érdekeit, fejlődését figyelembe véve alakítjuk óvó–védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő tevékenységünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyermekek és a szülők tisztelete, egymás érdekeinek megbecsülése társul. Az egyéni képességek, készségek fejlesztésével segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését.

Tapasztalati élményeket segítő nevelői tevékenységekkel és az igényekhez igazodó tárgyi környezet megteremtésével segítjük a környezettudatos magatartás kialakulását.

Elfogadjuk az inkluzív pedagógiát, differenciáltan fejlesztünk és értékelünk.

Képességfejlesztő tevékenységünkkel fokozatosan felkészítjük a gyermekeket a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érnek.

Pedagógiai módszereink, a nevelés, fejlesztés eszközei, tevékenységrendszere közvetlen segítik a kisiskolás korba való átlépéshez szükséges belső pszichikus feltételek, valamint a környezettudatos magatartás kialakulását.

Pedagógiai szemléletünket az önfejlesztési igény, az innovatív beállítódás, a gyermekekben rejlő értékek megtalálása jellemzi.

A nemzetiséghez tartozó és hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és társadalmi integrálását. Nevelőtevékenységünk során lehetőséget adunk a különböző kultúrákból érkező gyermekeknek, egymás kultúrájának, nyelvének, megismerésére.

4.3. Jövőkép

Az érzelmekre ható tapasztalati lehetőségek sokoldalú biztosításával, a szabad játék, a művészetek, eszközén keresztül, *teret adva az önkifejező törekvéseknek*, hozzájárulunk az egyéni képességek kibontakoztatásához, az egész személyiség fejlesztéséhez. A kompetencia alapú nevelés előtérbe helyezésével az óvodában folyó munka minőségét tovább fejlesztjük. Ennek eredményeként javul az óvoda eszközrendszere, és a célokhoz vezető utak és eljárások leírása által biztosított lesz a tanulási-tanítási folyamat. Szervezeti és szakmai kultúránk egymás elfogadásán alapszik.

Biztonságot nyújtó, *állandó értékrendet adó*, befogadó pedagógiai szemlélettel biztosítjuk minden gyermek egyenlő hozzáférését, közreműködő részvételét a tevékenységekbe egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően. (beleértve a tehetséges, a hátrányos helyzetű, a *sajátos nevelési igényű*, és a migráns gyermekeket)

Segítő szeretetben, *kiegyensúlyozott légkörben*, megbecsülve neveljük a gyermekeket.

5. ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK FELÉPÍTÉSE, RENDSZERÁBRÁJA

5.1. Programunk meghatározó tényezői, célja, alapelvei

Programunk meghatározó tényezői:

- törvényi kötelezettség
- a családok szociális helyzete, nemzeti hagyományaink őrzése
- gyermekeink játékfejlettségi szintje
- gyermekközösségünk fejlettségi mutatói
- óvodapedagógus közösség szakmai érdeklődési területe, felkészültsége
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek fejlesztése, a kisebbségi önazonosság megőrzése, ápolása, *erősítése, átörökítése, nyelvi nevelése, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetősége*
- migráns gyermekek fejlesztése, önazonosságuk megőrzése, erősítése, ápolása, *társadalmi integrálása*
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a megismerési funkciók zavarával küzdő gyermekek személyiségének differenciált fejlesztése
- tárgyi, személyi feltételeink

Pedagógiai programunk elkészítésénél és felülvizsgálatánál figyelembe vettük:

- az Óvodai Nevelés Országos alapprogramjában megfogalmazott alapelveket
- a *Nemzetiség* óvodai nevelésének irányelveit
- *Köznevelési Törvény* előírásait
- *Helyi adottságainkat*

Alapvető céljaink:

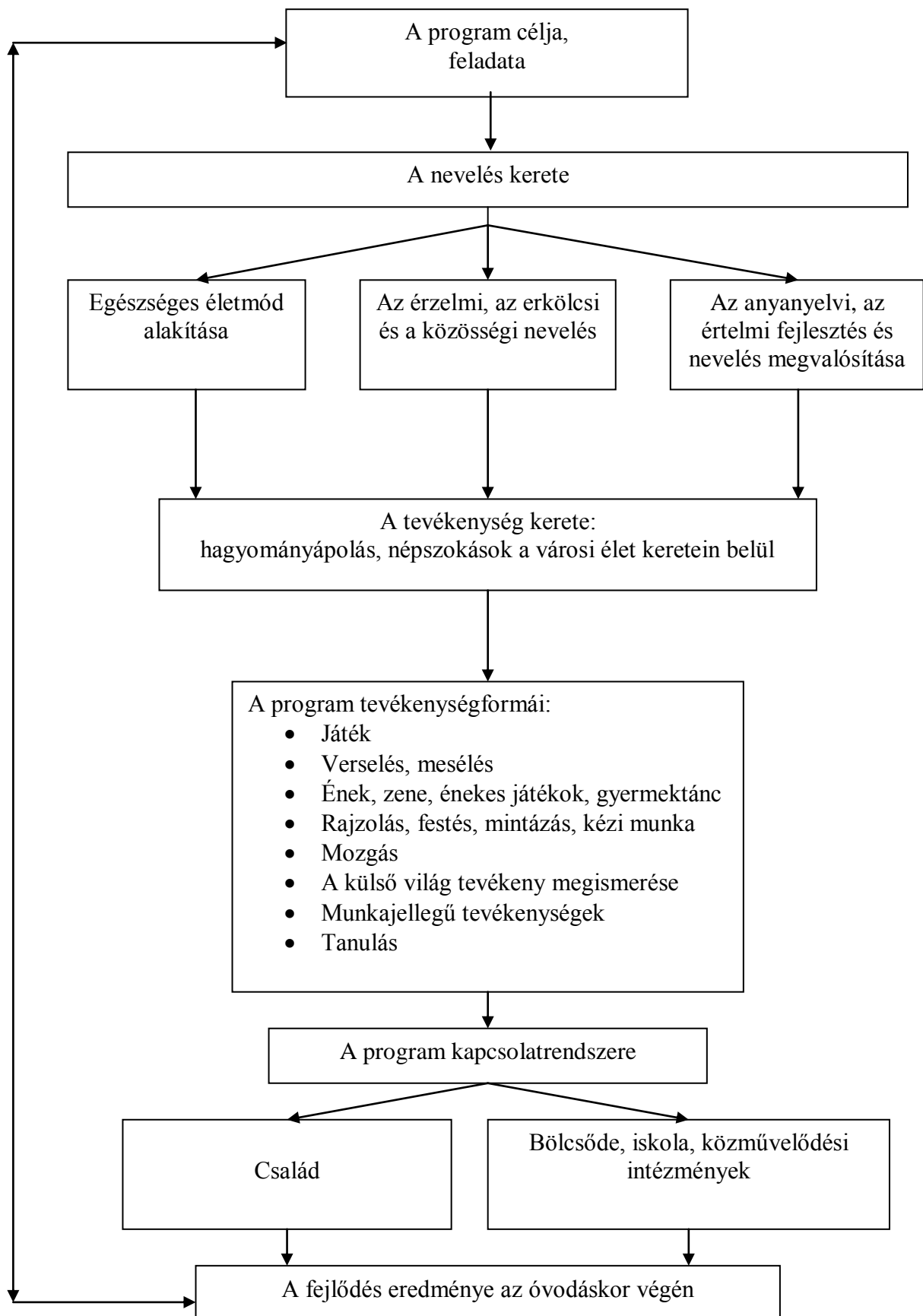
- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, eltérő fejlődési ütem, a speciális gondozást igénylő gyermekek ellátásának figyelembe vételével.
- Sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiségfejlesztés egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. A gyermek érési folyamatához igazított, az életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek megfelelő, ahhoz illeszkedő élményt adó pedagógiai, szociális, és tárgyi eszközökkel történő támasznyújtás.
- A gyermekek testi-lelki szükségletének alapvető gyermeki jogként való kielégítése
- Művészeteket szerető, hagyományokat ápoló, kreatív személyiségek alakítása.
- A természeti és társadalmi környezetet óvó, védő gyermekeket nevelni.
- A *nemzetiséghez* tartozók óvodai nevelése keretében biztosítani a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésével, a fejlődés elősegítése.
- A tehetséges gyermekek tehetségének kibontakoztatása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- A migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, esélyegyenlőségük biztosítása
- Nevelésünkben az ismeretközpontú nevelésről – oktatásról a kompetenciákra, az ismeret – képesség - attitűd hármas egységére helyezük a hangsúlyt.
- Az óvodából az iskolába való átmenet tartalmilag újszerű megvalósítása.
- Az inkluzív pedagógia, az együttnevelés megvalósítása.

Pedagógiai programunk legfontosabb alapelvei:

- Szeretetteljes *gondoskodással*, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.
- A személyiségekben lévő különbözőségek elfogadása, a gyermek iránti teljes bizalom és szeretet.
- Az interkulturális nevelésen alapuló integráció biztosítása.
- *Elfogadjuk a különbözőséget, a nehezen beilleszkedő, szocializálható gyermeket, nem adunk helyet az előítéleteknek.*

- A gyermek jogainak, emberi méltóságának, személyiségének tiszteletben tartása.
- *A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepe.*
- *A nevelő munka középpontjában a gyermek áll.*
- Nevelésünk során, mindenkor, és minden helyzetben a gyermekek szükségleteinek, egyéni képességeinek figyelembe vétele, a *hátrányok csökkentése szükség szerint.*
- Egyenletes terhelés biztosítása.
- Az óvoda pedagógiai értékeinek megőrzése.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, *azaz minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas nevelésben.*
- Differenciált képességfejlesztés elve.
- Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével nevelhető, fejleszhető: nevelik, fejlesztik őt az új társkapcsolatok, vagyis az óvoda minden dolgozója.
- Az emberi jogok, és az alapvető szabadságjogok biztosítása a nevelésben.
- Az óvodapedagógus, dajka és az óvoda minden dolgozójának modell szerepe a nevelés minden területén elengedhetetlen fontosságú.
- *Az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.*

A program rendszerábrája

5.2. A nevelés kerete

5.2.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermek önellátási képességének megfelelő szintű fejlesztése

A környezettudatos magatartás megalapozása.

Feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, harmonikus és összerendezett mozgásfejlődés elősegítése. Az egészséges életmód szokásainak kialakítása, *a mozgásos tapasztalatszerzés lehetőségeinek felhasználása.*
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása. Betegségmegelőzés és az *egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.*
- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és *biztonságos* környezet biztosítása.
- A szülővel együttműködve, megfelelő szakemberek bevonásával, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A migráns gyermekek egészséges életmód szokásainak elsajátítását vizuális jelrendszerrel segítjük. (pl. tisztálkodási, étkezési, öltözködési eszközök, és sorrendek stb.)
- A környezet védelméhez és megóvásához szükséges szokás és szabályrendszer kialakítása, belső igényé fejlesztése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, harmonikus és összerendezett mozgásfejlődés elősegítése.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása.

Az óvónő az óvodai felvételi után feljegyzést készít a gyermekről, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi, lelki szükségleteinek feltárására helyezük a hangsúlyt. A gyermek – óvodapedagógus - dajka között kialakult légkör meghatározóan segíti az óvodai beilleszkedést.

A testi, lelki szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenység végzéséhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul, ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz, stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását.

A gyermekek megfelelő gondozásának záloga az óvónő, dajka és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte.

Az egészséges életvitel kialakítása a tisztálkodás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés és betegségmegelőzés szokásainak napirendbe épített gyakorlásával.

Étkezés

Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél szervezettebben, minél kevesebb várakozási idővel, a folyamatosság módszerével élünk.

A reggeli és az uzsonna folyamatosságát az eddigi szokásoknak megfelelően megtartjuk.

A gyerekek különböző táplálkozási szokásait a szülők segítségével ismerjük meg, kellő toleranciával fogadjuk el. Ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására.

Lehetőséget biztosítunk a nap bármely szakaszában a folyadék pótlására.

A kulturált étkezési feltételeket minden étkezésnél megteremtjük.

Hetente 3-4 alkalommal szülői segítséggel gyümölcsnapokat tartunk, amikor a rendszeres étkezések mellett a délelőtti udvari játék előtt gyümölcsöt fogyasztanak gyermekeink.

Testápolás

A gyermekek ápolása közben interakciót teremtünk, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjunk segíteni.

Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között tekintettel az eltérő szociokulturális körülményekre. Az óvodai és családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek biztosítjuk a fürdés lehetőségét. Testápolás során is a környezettudatos szemlélet kialakítására törekszünk. (takarékos vízhasználat, csapok elzárása, stb.)

Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. Bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhessek ezeket a teendőket.

Öltözködés

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért megpróbáljuk elérni, hogy a szülők többrétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőznünk a szülőket a praktikus, izléses, tiszta öltözködés előnyéről.

Helyi adottságoknak megfelelően a gyermekek saját öltözőszekrényüket használják, tartásuk rendben szülői segítséggel.

A fokozatosság betartásával, az egyéni képességek figyelembevételével szoktatjuk a gyermekeket az önálló öltözködésre.

Mozgás

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Gyermekeink a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolhatják a sokféle mozgásfejlesztő eszközön, udvaron, csoportszobában és a tornateremben egyaránt. Kihasználjuk a szűkebb környezetben található mozgás bővítésére szolgáló lehetőségeket.(pl.: Orczy Park, Népliget)

Emellett a szervezett mozgásos tevékenységekkel, tartásjavító tornánkkal is szolgáljuk a gyerekek mozgáskoordinációjának fejlődését.

A séták és kirándulások is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

Helyi sajátosságunk, a részfunkciózavarral küzdő gyermekek preventív mozgásfejlesztése.

A mozgásfejlesztés egyéb területei a testnevelés tevékenységi keretében valósul meg.

Pihenés

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre, és kényelmes pihenőhelyre, egyfunkciójú ruhára van szükség. Lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg az oxigén dús levegő feltételeit. Helyi sajátosságunknak megfelelően a pihenéshez pizsamát és saját ágyneműt használnak gyermekeink. Lehetőséget adunk kedvenc játékaikkal való pihenésre (pl.: plüss állatkák).

A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Elalvás előtti meséléssel és az azt követő altatók dúdolásával kondicionáló reflexként hatunk a gyerekekre. Ha lehetséges, minden alkalommal törekszünk arra, hogy átéljék az altató hatására kialakult szenderegés állapotát.

A gyerekeknek különböző az alvásigényük, ezért egy órai nyugodt pihenés után lehetőséget adunk a nem alvó gyermekeknek csendes tevékenységre.

A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. A fertőzések terjedését a

gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

A gyermekeknél gyakran előforduló pszichés eredetű bevizelek esetén, tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattal törekszünk az okok megszüntetésére.

A gyerekek egészséges életmódját a mindennapi edzési lehetőséggel, a szabadban tartózkodással biztosítjuk, ezzel növelve az ellenálló képességet is. Az időjárástól függően a délelőtti és délutáni időben is sokat tartózkodunk a szabadlevegőn. Esős idő esetén óvodánk részben fedett teraszán adunk lehetőséget a légfürdőzésre.

Óvodánkban a mindennapos szervezett mozgásos tevékenységeken túl, prevenciós fejlesztő tornát végeznek az erre szoruló gyermekek, a deformitások megelőzése érdekében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartását javítjuk.

Specialitásunk a mozgásfejlesztésben: A HRG Alapítvány által kifejlesztett Lakatos Katalin nevéhez kötődő szenzomotoros integrációs mozgásfejlesztés.

Három óvodapedagógus kolléga elvégezte a fejlesztéshez szükséges képzést, és mindkét óvodánkban heti rendszerességgel, végeznek fejlesztést az arra rászoruló gyermekek körében.

A gyermekekkel a víz edzőhatását is megérezzetjük, megismertetjük.

Jó idő esetén, az óvoda udvarán lévő pancsoló medencében zuhanyozhatnak. A vízfürdőzés időtartalmát fokozatosan növeljük. A vízfürdő mindenkor önkéntes, figyelembe véve a gyermekek egyéni érzékenységét.

A gyerekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és *biztonságos* környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvodai csoportszobákat a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvónők esztétikusan rendezték be, mely változtatható, mobil. A tevékenységekhez használható eszközök a gyermekek számára elérhető helyen vannak. A csoportszoba barátságossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos.

A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak a szabad játéokra, tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

A természetes világítás felhasználása céljából az ablakokat szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt, de elláttuk a csoportszobákat sötétítő függönyökkel is.

Fűtés idején a száraz levegő enyhítése céljából párologtatót használunk.

Kialakítunk a többféle játéktevékenységhez elkülönített csoportszoba részeket, pl. mesesarok, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Az „élősarokban” a gyermekek összegyűjthetik sétáik alkalmával gyűjtött, talált „kincseiket”.

Óvodánkban minden csoportnak biztosított a külön öltöző, ahol minden gyermek részére öltözőszekrény található padokkal. A mosdókban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek rendelkezésére áll saját fogmosó felszerelés, saját törölköző, saját fésű.

A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formába rögzítjük a többcsatornás érzékelési lehetőség biztosításával.

Az óvoda másik fejlesztési tere az óvodaudvar. Az óvoda udvarát eddigi hagyományainknak megfelelően úgy alakítjuk ki, hogy minden csoportnak legyen állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják óvónőjüket.

Ugyanakkor tágas udvarunkon van olyan udvarrész, ahol a gyermekek kisebb-nagyobb társaikkal együtt játszhatnak. /pl.: focipálya, /. Megteremtettük a lehetőségét az árnyékos, napos, homokos, betonos és gumis játszó részeknek.

A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú területek állnak rendelkezésre.

Az udvaron és a csoportszobákban a gyermekeknek folyamatosan biztosított a friss ivóvíz.

Biológiai szükségleteik kielégítését szolgálja az udvari illemhely hideg-meleg vizes kézmosás lehetőségével.

A környezet megszerettetését, a zenei nevelést, az óvodai közösségi élmények felidézését segíti a videó szoba. A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik a szokások beidegződését.

A megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása, *a hátrányok csökkentése a nemzetiséghez tartozók esélyegyenlőségének biztosítása érdekében*

A kiemelt figyelmet igénylő (sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos) helyzetű gyermekek neveléséhez megfelelő szakemberek bevonása, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködésben. A részfunkciózavarral küzdő gyermekek képességfejlesztését az óvónőkkel együttműködve főállású fejlesztő óvodapedagógus, heti két alkalommal logopédus végzi.

Alkalmanként munkánkat segítik a Nevelési Tanácsadó munkatársai (pszichológus, gyógypedagógus), valamint a gyermekorvos, védőnő.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően, a gyermekek önállóan, tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a WC-t.
- Tisztálkodási eszközökre vigyáznak, azokat helyére teszik, rendet hagynak maguk után, védik környezetüket.
- Zsebkezdőjüket szükség szerint önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasszanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- A szalvétát rendszeresen használják.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés igénye is.

5.2.2. Az érzelmi, az *erkölcsi* és a *közösségi* nevelés biztosítása

Cél:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a csoport és az óvoda normái alapján.

Az alkalmazkodó képesség fejlesztésével a társas kapcsolatok alakítása.

A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.

A különbözőség elfogadására, tiszteletre nevelés, az értelmes szeretet kialakítására való törekvés.

Feladataink:

- *A szokás, szabály, és normarendszer kialakítása a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodva.*
- A családdal való együttműködésre törekvés, a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. Az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, nevelési felfogásba építésére motiválás.
- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- *A közösségi nevelés kialakítása.* A gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka gyermek-gyermek, pozitív attitűd, az érzelmekre épülő

kapcsolatteremtő- és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

- *Az erkölcsi nevelés biztosítása.* Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök (mint az együttműködés, önállóság, segítőkészség, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés önzetlenség, figyelmesség, stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

Elengedhetetlen az érzelmi biztonság, a szeretetteljes, derűs légkör az óvodában. Igyekszünk meleg, családias légkört teremteni, mely olyan alaphangulatot ad, ami a gyermeket kapcsolatteremtésre, játékra ösztönzi.

A gyermek érkezésekor nyugodt, bizalomkeltő légkört teremtünk, amely növeli a bizalom érzését. A gyermek beszoktatásakor a szülőkkel együtt igyekszünk megteremteni a lehető legnyugodtabb feltételeket a közösségbe való beilleszkedéshez.

Óvodánkban az „anyás „beszoktatás a hagyomány. A gyermek igényeinek megfelelő időn keresztül maradhatnak az édesanyákkal óvodában a gyermekek. Ezt az időt az igényeknek megfelelően, fokozatosan csökkentjük. Ez növeli a gyermek biztonságérzetét, ugyanakkor a szülő is megismerheti az óvoda belső életét.

A beszoktatás ideje alatt elhozhatják kedvenc tárgyaikat, alváshoz szükséges eszközeiket.

Minden tekintetben türelmesen, együttérzően, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően viselkedünk.

A beszoktatás menetét, az előforduló gondjainkat minden esetben megbeszéljük a szülőkkel.

A sok szép játék, változatos tevékenység lehetősége mellett mesével, mondókákkal, énekekkel, játékokkal kedveskedünk a gyermekeknek.

Lefekvésnél különös szeretettel vesszük körül a gyermekeket, altatódallal, mesével igyekszünk megfelelő hangulatot teremteni. A mesék, dalok kiválasztásánál más népek irodalmi anyagából is választunk, tekintettel a cigány és migráns gyermekek kultúrájára.

Tapintattal, szeretettel megmutatjuk, és vizuális jelekkel is érzékeltetjük az óvadás testápoláshoz, étkezéshez használható tárgyakat, már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezve a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel játékosan gyakoroltatunk, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességét, tempóját, identitását. Különösen fontos ez a migráns gyermekek szokásrendszerének alakításánál.

A kicsik szokás-szabályrendszerének erősítése érdekében a nagyobb gyermekek segítségére is számítunk.

A családi légkör megteremtéséhez gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk. A változatos tevékenységek biztosításával, fejlődik önkifejező, önértékelő törekvésük. A tevékenységekbe bevonjuk a gyermekeket, emellett minél több közös tapasztalati élményben részesítjük, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk is, alakul szokás és normarendszerük. A különféle cselekvésekben biztosítjuk a nyugodt légkört, hogy a változó ingerek ne keltsenek a gyermekekben zaklatottságot.

Igyekszünk elérni, hogy a gyermekek minél több, érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet végezzenek, hogy gyakran átéljék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így egy időben egymástól függetlenül motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek.

A kevésbé érdeklődő gyermeknek nagy figyelmet szentelünk, hogy megtudjuk érdektelenségük okát, mert befolyásolni csak így tudjuk. Igyekszünk a különböző csoportokban lévő gyermekeknek minél több közös programot szervezni együttműködésük segítségével.

Az azonos korú gyermekek számára minél több lehetőséget biztosítunk a külön tevékenységek végzésére. (közös vetélkedők, kirándulások, versenyek) Igyekszünk bővíteni az iskolás gyermekekkel való kapcsolat lehetőségét. (betlehemezés, iskolalátogatás)

A gyermekek között pozitív kapcsolat csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt- és gyermekközössége.

Óvodánkban a nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, megfelelő korlátokkal, szabályokkal, normákkal. Ezeket a korlátokat igyekszünk úgy megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak, melyeket a csoportok nevelési terveiben rögzítünk. Ez akkor lesz hatékony, ha a csoportok előtt álló feladatokat, egyéni sajátosságokat figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni.

Első lépcső, hogy a szülőkkel bizalmas, jó kapcsolatot teremtsünk az együttneveléshez. A gyermekek alapos megismeréséhez elengedhetetlen a szülőkkel való bizalmas kapcsolat, befogadó szeretettel közeledve, mely alapja - elengedhetetlen feltétele - az egyéni nevelésnek (különös tekintettel az nemzetiséghez és a migráns családokhoz tartozó gyermekek esetében).

A családokkal közösen szervezett programokkal, beszélgetésekkel, a különböző kultúrák megismertetésével, szűkebb környezetben tett sétákkal, a nevezetességek bemutatásával erősítjük a szülőföldhöz való ragaszkodás érzését. A viselkedéskultúrát segíti a felnőttek példája, ahol az óvónő, és az óvoda minden dolgozójának viselkedése, bánásmódja, és kommunikációja modell értékűen meghatározó. Az óvodapedagógus bátorítása, türelme, bizalma és az a szemlélet, hogy a sikert észreveteti, a sikertelenséget segít elviselni.

A kapcsolatok erősítését szolgálja az óvodástárs megbecsülése, értékelése.

Örömeiket minél több dicsérettel fejezzék ki, a veszélyeket félelemkeltés nélkül jelöljék meg.

A nehéz helyzetek, megoldásában segíthet a humor, mese, mondóka, szólás formájában.

Felzárkóztatás, tehetség gondozás segítése

A lassabban fejlődő, nehezen szocializálható, *kiemelt figyelmet igénylő* (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, vagy tehetséges) gyermekek speciális ismerteket kívánó nevelése érdekében szakember segítségét kérjük. (Nevelési Tanácsadó, JEGYMKÁI)

Közösség és egyéni fejlesztő munkánkat áthatja az odafigyelés, bizalom, segítség, hogy a gyermekek örömtelien, optimálisan fejlődjenek. Segítségül hívjuk a célirányos megfigyeléseket, a gyermekek társas kapcsolatának vizsgálatát, viselkedését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ismerik a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát, normákat. Elfogadják társaik különbözőségeit. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- *Kitartóak, feladat- és szabálytudatuk kialakult*
- A csoport szokás-szabályrendszerét magatartásában is érvényesíti.
- Szükség esetén segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktus helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Szeretik, és ragaszkodnak környezetükhöz.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Kezdeményezők, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.

- *Szociálisan önálló, önfegyelemre képesek*

5.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

A gyermek beszédkedvének kibontakoztatásával az anyanyelvi kultúrájának, és kommunikációs készségének alakítása.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében. A gyermek meglévő tapasztalataira, ismereteire építés.

Az értelmi képességek és a kreativitás fejlődése.

Feladataink:

- Személyes példaadás, beszélő környezet biztosítása, óvónői mintaadás, és szabálykövetítés a nevelőtevékenység egészében.
- Az óvodai tevékenység egészében kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása
- Tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése. Szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Beszéd, és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése.
- Folyamatos szókincsbővítés, szófaji gazdagság megalapozása.
- Gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések és válaszok támogatása, érvényesülése.
- A kontaktusteremtés, a kommunikációs képesség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése.
- Differenciált foglalkozás a magyar nyelv elsajátításában, a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő, a migráns, és a kiemelkedően fejlett (tehetséges) gyermekkel.
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a prevenció és a korrekció területén.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

- A spontán és *tervezetten* szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett, ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- *Az értelmi képességek (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése, és ezek fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.*

A szabad játék számtalan lehetőséget teremt kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Szerepvállalásaink modell értékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus, hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín) tekintetében.

Sétáink, kirándulásaink során a gyermekek felfedező kíváncsiságára, és meglévő tapasztalataira építve lehetőséget adunk új élmények befogadására, azok szóbeli megfogalmazására, tapasztalatszerzésre a körülötte lévő világról.

Az óvodapedagógusok a különböző témák tervezése előtt felméri a gyermekek előzetes élményeit, tapasztalatait és felkészülnek a differenciálásra. A gyerekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük együtt választanak témát a kezdeményezett tevékenységi formákhoz. A tevékenységi formák párhuzamosan tervezettek, és differenciáltak.

Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, hallásfejlesztő játékok, légzéstechnikát segítő játékok, szinonimakereső játékok, stb.), amire különösen nagy szükségük van az etnikai kisebbséghez tartozó a migráns és a megkésett beszédfejlettségű gyermekeknek.

Az anyanyelvi játékok számára külön időt biztosítunk, korcsoporttól függetlenül, de alkalmazkodva a gyermek életkorából és egyéni fejlődési ütemükből adódó különbözőségeikhez.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismernek meg, szókincsük bővítéséhez ezen kívül felhasználjuk a találós kérdéseket, szólásokat és a közmondásokat is.

A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek teremtésével lehetőséget adunk a gyermekek társalgási kedvének fokozására és az önálló versmondásra.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztését segítjük a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal is.

A logopédus feladata:

Óvodánkban a logopédus évente felméri a gyermekek beszédfejlettségét, kiszűri a beszédhibás gyermekeket.

Tudatosan, tervszerűen, szakszerűen, speciális gyakorlatok igénybevételével korrigálja a beszédhibákat és fejleszti a gyermekek beszédét.

A családokkal időben felveszi a kapcsolatot, tájékoztatja a szülőket gyermekük beszédállapotáról, bevonja őket a beszédfejlesztés otthon is gyakorolható feladataiba.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyerekek, beszéde tiszta, érthető
- Beszédük tagoltsága, hangsúlyozása, hanglejtése megfelel nyelvünk követelésének
- Valós élethelyzetekben természetes módon alkalmazzák a mindennapi emberi érintkezés legalapvetőbb formáit (köszönés, véleménynyilvánítás, szándékkifejezés, tudakozódás, stb.)
- Gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat összefüggően fejezik ki, alkalmazva a metakommunikáció alapvető formáit
- Rendelkezik azzal a szókinccsel, amely elősegíti környezetükben valósághű, biztonságos tájékozódásukat, lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.

5.3. A tevékenység kerete

5.3.1. Hagyományápolás, népszokások a városi élet keretein belül

Cél:

A népi kultúránk és más népek kultúrájának alapvető értékeinek megőrzése, átörökítése. Haza szeretetére nevelés

Feladat:

A gyermek korához, képességeihez igazított érték közvetítés.

Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra és más népek kultúrájának ápolását az óvónők fontos feladatának tekinti.

Megteremtjük azt a miliőt, melyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás.

A modern világban is fontos szerepet tölt be a kultúrtörténeti hagyományok ápolása, s a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, örömet.

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek, a népi kultúr technikák átadásának.

A hagyományaink tartalma az egyes tevékenységformákban:

Vers, mese, dramatikus játék: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, találós kérdések.

Ének, énekes játékok, zenehallgatás: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Rajz, mintázás, festés, kézimunka: tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfüzés, agyagozás, mézeskalácssütés, nemezelés. Origami különös tekintettel az ázsiai országok gyermekeinek képességfejlesztésében.

A környezet tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jósok, jeles napok, népszokások.

Mozgás, mozgásos játékok: ügyességi és sportjátékok, népi mozgásos játékok.

A hagyomány-ápolás ajánlott tartalma:

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyben a gyermekek kívánságát, fejlettségi szintjét figyelembe véve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket. (eszközkészítés, énekes játékok, mesék dramatizálása, versek, séták, fontosabb nevezetességek megtekintése, hazafias helyszínek (Nemzeti Múzeum, Corvin köz, stb.)

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát ünnepi előkészületekkel, az ünnepekkel. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidámhangulatú, felszabadult együttlét kell, legyen.

Az óvodánk hagyományos ünnepei:

- Mihály nap – szeptember 29.
- Állatok világnapja – okt. 10.
- Zenei világnap (okt. 1)
- Október 23.
- Advent - november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig
- Mikulás - december 6.
- Farsang - vízkeresztől hamvazószerdáig
- Március 15.
- Műemléki világnap (ápr.18. Az épített környezet megismerése, védelme)

- Húsvét - az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap
- Víz napja (márc. 22.)
- Föld napja (ápr. 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Anyák napja
- Gyermeknap - Gyerek-Virág nap
- Búcsúdélután

5.3.2. A programunk tevékenységformái

5.3.2.1. Játék

Cél:

A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

A belülről indított és vezérelt játék, a gyermek szabad képzettársításának elősegítése.

Minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék.

Alapelveink:

A játék tevékenység önkéntes jellege

A játék a gyermek legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, ezért érvényesül a szabadjáték túlsúlya, ami napirendünkben és a tevékenységek játékos szervezésében is tükröződik.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (léghő, hely, idő, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok eszközök, tapasztalatszerzés, élmények)
- A 3-6-7-8 éves korban megjelenő játékfajták, (gyakorló, szerep, konstruáló, szimbolikus, szabály játék) s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.
- A gyermek egyéni fejlettségi állapotának ismerete, szintjének emelése.
- Az óvodapedagógus tudatos, megengedő, támogató, biztosságot adó jelenlétével, és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése a napirendben.
- *A játék folyamatában az tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.(szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakcióival)*
- *Az egészségfejlesztő testmozgás szokásainak kialakítása*

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A Játszó szobákat megfelelő tagolással alakítjuk ki, a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében, a csoportszoba és az óvoda egyéb adottságainak figyelembevételével. A terek mobilizálhatóságát biztosítjuk, és erre inspiráljuk a gyermekeket is. A játékos légkört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés.

A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör segíti a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a társak meghallgatását, az alkotói együttműködés kialakulását.

Szívesen kapcsolódnak be kezdeményezésünkbe, az énekes és mozgásos játékokba és önállóan is kezdeményezzenek ilyen játékokat.

A képességfejlesztő játékoknál a gyermek szabadon választhat a felkínált szerepek, játék helyzetek, társak között. Az együttjátszás során is megteremtjük a kezdeményezett játékhoz a feltételeket.

Őszinte játékunkkal a mély átérzésre serkentjük a gyermeket. Az oldott légkör érdekében humoros kifejezéseket és tréfás szavakat szívesen használunk.

A különböző típusú játékhoz szükséges hely biztosítása

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan vagy segítségünkkel alakíthatják ki a játékok számára megfelelő helyet. A csoportszobákban lehetőség van a „kuckók” variálására.

A programunkban jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincses ládája” is. (szerepruhák, fejdíszek, kalapok stb.)

Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, stb. az élősarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak meg van az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyike játékidőben is a gyermekek rendelkezésére áll.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több mozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az udvari szerepjáték kibontakoztatását segítjük (Pl.: a népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételeinek megteremtésével).

A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékokkal játszhatnak. A játék folyamatosságát a

folyamatos napirend jól biztosítja, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül.

A napi szervezésben törekszünk arra, hogy a gyermekek minél több időt tölthessenek a szabadban, az udvaron, a teraszon játéktevékenységgel, mivel óvodánk a lakótelepen helyezkedik el.

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, mely izléses, praktikus, egyszerű játékok, sokféle ötlethez, játékfajta felhasználhatóak, melyek a gyermekek életkori sajátosságainak, és egyéni fejlettségi szintjeiknek megfelelő. A különböző félkész eszközök és ún „hulladékok”(flakonok, dobozok, kupakok, dugók, természetben gyűjtött anyagok) felhasználásával is gazdagítjuk a szabad játék folyamatát.

Tapasztalatszerzés, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják.

A sajátos nevelési igényű, a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos gyermekek tapasztalatainak bővítését kiemelt feladatként kezeljük.

A különböző kulturális hagyományokból származó élmények, ismeretek megjelenítését segítjük a játékban.

Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett élményeket a gyermekek elmeséeljék, és játékukban újra átélhessék.

A programban kiemelt szerepet kapnak a közös séták, kirándulások, természeti és társadalmi környezetünk megismerése.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető el, vagyis a gyakorlójáték.

Módjuk van a gyermeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömezés társul. Ez az örömszerzés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. A gyakorlójátékhoz szükséges eszközöket biztosítjuk és mintát adunk a játékok helyes használatához, a játékok elrakásához.

Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek „halandzsázását”. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmus a gyermekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is lehetőséget biztosítunk a gyakorló játékhoz. Erre a legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

A nagyobb gyermekek játékában is megjelenik a gyakorlójáték. Gyakran előfordul a kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezükbe.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Szerepeket vállalunk a játék folyamán, amely mintaként segíti a gyermekeket. Változó korunknak megfelelően a gyermekek játékában megjelenő új szerepek megvalósulását segítjük. A nagyobb gyermekek játékában dominánsan jelentkezik az érzellemmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő társul. Segítjük a gyermekeket abban, hogy a beleélés kifejelet formája kialakulhasson és a szerepegyeztetésben sikeresek legyenek. Fejlődjön a gyermekek játékelgondolása, jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvőképességet. Támogatjuk a szerepjátékot kísérő párbeszédet verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével.

A konstrukciós játékhoz kapcsolódva jelenik meg a barkácsolás, amit a gyermekek aktív bevonásával végzünk. Játékirányításunkkal szeretnénk elérni, hogy a gyermekek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét.

A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki az építő, konstrukciós játék. A szülőkkel együtt, a gyermekek bevonásával barkácsolunk különböző típusú bábokat, hogy ez együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.

A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatóak. Játszanak sok olyan népi mozgásos játékot, melyben a fiúk testi erejüket felhasználhatják, nagy mozgásigényüket levezethetik.

A nagyok játszanak minél több szabályjátékot, hozzanak létre szabályokat, későbbiekben legyenek képesek a játék önálló vezetésére is.

Az egészségfejlesztő testmozgás szokásainak kialakítása

A gyermekek szívesen kapcsolódnak be, és élik meg a mozgás örömét, az egészségfejlesztő testmozgás szokásainak kialakítását. Napirendjükbe beépítjük, s biztosítjuk a nap minden szakában a mozgás lehetőségét, az életkoruknak és igényeiknek megfelelő terhelést. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek állhatatosan, esetleg több napon át egyazon játéktémában tevékenykedni
- Dominánsan jelentkezik a szerepjáték

- Az ismert meséket többször dramatizálják, báboznak
- Játéktevékenységük koruknak megfelelő
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni egyéni ötlet alapján
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normák betartására, újakat találnak ki
- A viselkedési szabályokat betartják
- Interakciójuk gazdag, kultúrált, érthető

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása, *tapasztalatainak bővítése és rendszerezése*, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.

Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása

Feladataink:

- Motiválttá tenni a gyermeket a befogadásra
- A gyermek tanulását támogató környezet megteremtése
- A gyermek előzetes tapasztalatainak megismerése után a feltételek biztosítása
- A spontán játékos helyzetek kihasználása
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldásra, felfedezésre ösztönző helyzetek megteremtése
- A tehetséges gyermekek kiszűrése és fejlesztése
- Az óvodapedagógus személyre szabott tanulási vágyat ösztönző értékelése
- A tanulási zavar kiszűrése, részképesség fejlesztése
- A feladatadás során az egyéni képesség és érési ütem figyelembe vétele

A gyermek önként, örömmel végzett aktív tevékenységi formáinak kereteiben a kreatív ötleteinek szabad kipróbálása, ezzel az intellektuális érzelmek alakítása. Az intellektuális érzelmek megjelenésével segíteni az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet, nyitott, érzékeny befogadását.

A gyermekek kíváncsiságát, utánzási kedvét felhasználva, fejleszteni az értelmi képességeket, az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, különös tekintettel a kreativitásra.

A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával fejleszteni az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.

A meghitt beszélgetésekkel erősíteni a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.

Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segíti a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

Óvodánk programja szélesen értelmezi a tanulást. A játék és a tanulás óvodás korban, teljes mértékben összekapcsolódik.

A gyermekben élő tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, s miközben a gyermek újabb felfedezéseket tesz, tanul.

A játék, a nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módszerekkel tanuljon a kisgyermek. A gyermek a különböző tevékenységek, tapasztalataik, élmények alapján tanulnak, fejlődnek.

Az óvodás gyermek értelmi képességei: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelve, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ennek irányításában mindvégig az óvónő az irányító, vezető szerep.

Programunkban helyet kap az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákon való tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja.

A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósítjuk meg.

A rendszeres és differenciált foglalkoztatást napirendünk és heti rendünk biztosítja.

A kezdeményezett tevékenységi formák idejére a játékokat nem tesszük el, így a tevékenység befejezése után a gyermekek visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyerekek érdeklődők, bátran kérdeznek
- Szívesen vesznek részt tervezett irányított *csoportos foglalkozásokon*
- *Kialakultak az iskolai tanuláshoz szükséges képességeik*

- A részképesség és tanulási zavarral rendelkező gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet

5.3.2.2. Verselés, mesélés

Cél:

A gyermekek érzelmi-, értelmi- és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása.

A gyermekek anyanyelvi képességének fejlesztése.

A biztonságos önkifejezés megalapozása.

Az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladataink:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, melyben a népi, a klasszikus és kortárs irodalmi művek egyaránt helyet kapnak.
- A magyar, a cigány és más népek (migráns gyermekek) kultúrájának közvetítése, átörökítése.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- Beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermek indirekt módon való ösztönzése saját vers, mese-alkotásra.
- Lehetőséget adni mozgással vagy ábrázolással történő előadásmódra. (Pl. mozgásos átváltozás, mesebefejezés rajzzal stb.)
- A csodákkal teli mindennapos meseélmények nyújtása, és a versek zeneiségével, rímeinek érzékeltetésével, a versek megszerettetése
- A könyvtár és színházlátogatás szervezésével változatossá, színesebbé tenni az irodalmi élmény lehetőségét

Elsődleges feladatunk az irodalmi anyagok korcsoportnak megfelelő, (népi, klasszikus kortárs irodalmi művek) igényes összeállítása, mert csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. A műveket pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatossággal választjuk ki, alkalmazkodva gyermekeink identitástudatának fejlődéséhez is.

Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás, sokféle tevékenységhez, spontán kapcsolódik, a gyermekek kezdeményezéseire vagy az óvodapedagógus ösztönzésére. Ez utóbbi kezdeményezett helyzet, amely lehet választható vagy a gyermekek fejlettségétől függően, a családi háttér hiányait ismerve, alkalmanként az egész csoport számára felajánlott tevékenység (mesehallgatás).

A mesét, verset, mondókát a családban a televízión keresztül megismerő gyermeknek (akinek nincs a mesélővel személyes kontaktusa és a képi megjelenítéshez szokott) szüksége van a mesélő óvodapedagógussal kialakított személyes kapcsolatra és a szavak útján keletkező belső képre. A mondóka, a vers, mozgásra ösztönzi a gyermeket, ezért az improvizálást támogató felnőtt erre maga is példát adhat.

A nagyobb gyerekeknél megjelenik a személyes történetek, elbeszélések iránti érdeklődés és a saját mese, vers létrehozásának igénye. Az óvodapedagógus feladata, ezt a gyermeki önkifejezési módot bátorítani, ösztönözni mozgással, ábrázolással való kombinálással. A programunkban fontos szerepet töltenek be a gyermekek által alkotott mesék, elbeszélések, egyéni és közös mesekönyvek készítése, amelyek akár a gyermekek illusztrációival gazdagíthatók. Szerepet kapnak a mindennapi játékban a mesék, versek mozgásos megjelenítései is. Ezek természetesen nem helyettesíthetik a magyar gyermekköltészetet, a népmesék, népi mondókák világát.

Alkalmanként, megfelelő előkészítéssel egy-egy szülő is felkérhető a gyermekkori élményeinek elbeszélésére.

A nemzetiség népi kultúrájának értékeit is ápoljuk.(irodalmi anyag kiválasztásnál)

A mesék dramatizálása komplex tevékenység, amely integrálja a művészeti ágakat. Nagyszerű lehetőség a közös élményszerzésre, az együttműködés készségeinek alakítására, a hagyományok ápolására is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat
- Várják, igénylik a mesehallgatást
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is
- Elkezdett történeteket, fantázia segítségével folytatni tudnak

- A gyermekek előadásában tükrözőnek az átélt érzelmi hatások megfelelően artikuláljanak, felismerik a hangkapcsolatok törvényszerűségeit
- Tudnak meséket, verseket, történeteket kitalálni, s azt mozgással, ábrázolással megjeleníteni, kifejezni.

5.3.2.3. Ének, zene, énekes játék, *gyermektánc*

Cél:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- *Az közös éneklés, zenélés és tánc iránti igény felébresztése*

Feladataink:

- A közös játék és közös éneklés során a gyermekek zenei élményhez juttatása
- *A gyermekek zenei ízlésének formálása*
- Az óvodáskorban tervezhető jellegzetes tartalmak és szervezeti formák biztosítása
- *Mozgásfejlesztés, gyermektánc alapjainak tanítása*
- A zenei hallás, szép mozgás, ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- *A nemzetiségi és migráns gyermekek zenei kultúrájából válogatott énekek mondókák bemutatása megismerése*

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismerjenek meg, amelyek a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A zenei élménynyújtásba bekapcsolódhatnak a zenéhez értő, zenét művelő szülők, nagyobb testvérek is az óvodában szervezett bemutatkozásokkal. (Pl. A Zenei világnapon.)

Fontos a zenei kreativitás fejlesztése, amely az improvizációk támogatásával történhet.

A zenei hallás, ritmus- és formaérzék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés a mondókák, népi gyermekjátékok, táncok, népdalok, és más népek dalainak tanulása az óvodapedagógus tervszerű munkáját igényli.

A zene egy nép kultúrájának sajátos része, amellyel a kötődések, az identitás megalapozható (*nemzetiség*, migráns gyermekek) ugyanakkor elválaszthatatlan a multi-kultúrától, más népek zenéjétől.

A gyermeki kreativitás kibontakoztatását segítjük a sokféle népi ütő- és ritmushangszer elkészítésével és használatával.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. A zenei élményanyag kiválasztásánál az énekes népi játékok, népdalok, kortárs magyar szerzők művei és klasszikus zenék mellett, válogatunk a nemzetiség, a rokon, és más népek zenei kultúrájának alkotásaiból is.

A mindennapok során a különböző tevékenységekhez kapcsoljuk a zenehallgatási élményeket énekes és hangszeres előadásban is. A zenehallgatáshoz olyan műveket is választunk, amelyeket hangszereken elő tudunk adni, és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat.

Zenei nevelésünkben törekszünk arra, hogy tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést.

Óvodánkban több óvónő rendelkezik hangszeres tudással - furulya, gitár, szaxofon -, van, aki kórusban énekel, így a gyermekeknek lehetőségük van élő hangszeres zenét hallgatni több óvónő előadásában.

Törekszünk arra, hogy a tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan.

A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát, építve az *nemzetiség* hagyományos mozgásvilágára, olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A zenei nevelés szervezeti formáját az óvodapedagógus válassza meg.

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása hangsúlyozza a nyelv kifejező erejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzesét, kiejtését.

A sokféle énekes játékok alkalmat adnak a szókincs bővítésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat
- A gyermekek gátlások nélkül, egyedül is tudnak énekelni
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni
- Helyes artikulációval pontosan ejtik a mondókát, dalok szövegét
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- Képesek egyszerű hangszerek használatára, felismerik a hangokat
- Képesek az egyenletes lüktetés érzékeltetésére
- Mozgásuk esztétikus, ritmust követő
- *Egyszerű tánclépések utánzására képesek*

5.3.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

A gyermek örömteli cselekvése, a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenységek feltételeinek megteremtése a nap minden szakában
- Az esztétikai élmények iránti igény felkeltése
- Az adott életkorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése
- A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása
- A vizuális tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása
- A gyerekek életkorának megfelelő műalkotások megismertetése (Budapestre jellemző épületek, hidak, saját szűkebb környezetünk épített kincseinek megismertetése, a migráns gyermekek hazájának nevezetességei képekről) stb.)
- A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedv rugalmas kezelése
- Az ábrázolás során a dysgráfia tüneteire való odafigyelés
- A csoportos alkotás lehetőségeinek megteremtése

- A helyes ceruzafogás, ecsetkezelés, mintázás, vágás és egyéb technikai alapelemek kialakítása, *vizuális technikák megtanítása*
- Az udvaron való alkotás lehetőségeinek megteremtése
- A képalkotás témájának rugalmas kezelése, a gyerekek érdeklődéséhez, ötleteihez való igazítása
- A tehetséges gyermekek kiemelt fejlesztése, az önkifejezés szabadságán keresztül biztosítani az egyedi szín és formakombinációk létrehozását
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése a természet és a négy őselem (Tűz, Víz, Föld, Levegő) szépségei iránt
- Lehetőséget adni a képzőművészeti témájú könyvek nézegetésére, pályázati munkák elkészítésére
- A szülők számára biztosítani a gyermek alkotásainak megtekintését

A kisgyermekkorban az esztétikai tevékenységek iránti vonzódás spontán, csak a hajlam adott és a csirája annak a képességnek, amely egyre szándékosabbá válik.

Fontos az óvodapedagógus mintaadása - maga is nyitott személyiség lévén - ami követendő példát mutat a sokszínűség, az alkotói kíváncsiság kielégítésére, a világ maguk számára való kitágítására, önnön igényeinek gazdagítási lehetőségeire.

Fontos, hogy a gyermekeknek ebben a fogékony életkorban lehetőséget biztosítsunk a környezettel való helyes, értékes kapcsolatteremtésre, mikor fogékonyságuk, eredetiségük még tiszta. Ennek megvalósítása, hosszú és társas folyamat.

A felnőttek és gyermekek együttlétekor alakul a látásmód és ábrázolás. Mi felnőttek vezetjük rá a gyermekeket arra, hogy képessé váljanak belevetíteni a környezetük formáiba érzelmeiket.

Óvodánkban helyi sajátosság, hogy minden csoportszobában vizuális sarkot alakítottunk ki, mely egész nap a gyermekek rendelkezésére áll.

A vizuális sarokban a barkácsoláshoz szükséges könyveknek is helyük van, hogy a gyerekek keresgélhessenek, kutathassanak, mit tudnának a látottakból hasznosítani.

A mindennapos vizuális tevékenység során a különböző népi kultúrtechnikákat szívesen alkalmazzuk.

Az alkotó-alakító tevékenységhez a megfelelő helyet úgy alakítjuk ki, hogy a mozgó gyermekektől védett legyen az alkotók köre.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek szívesen tevékenykednek, szívesen kapcsolódnak be.

A tevékenységekhez megfelelő időt biztosítunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkothassanak, ameddig kedvük tartja.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk.

Az eszköz kiválasztásánál ügyelünk, hogy a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. Az eszközök biztonságos használatát egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek. A takarékos, célszerű, és kreatív használatra szoktatunk. A különféle anyagok elhelyezésére tároló eszközök állnak rendelkezésünkre.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és a műalkotásokkal való ismerkedéshez átgondoljuk a feltételeket és a mindennapi szabad játéktevékenységben is biztosítjuk azokat.

A festéshez, mintázáshoz kötényt használunk.

Az óvodába kerülő gyermekeknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Együtt gyönyörködünk a saját alkotásaikban.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek nem különülnek el élesen egymástól.

Feladatunk megtervezni a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezzük a témát a szándéktalan firka és a látszólagos szándékos firka időszakában sem. A gyermekeknek lehetőséget adunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

Megpróbáljuk elérni, hogy a képalakítás jelenjen meg különböző technikákkal. Segítjük a képalakító készségeknek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével, élmények nyújtásával, s azokhoz illeszkedő technikákkal.

A gyermekek tetszés szerint vehetnek részt a plasztikai alakításban.

Megismertetjük az anyagok alakíthatóságát, az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

A természetes anyagokat és az egészségre nem ártalmas hulladékokat felhasználjuk a plasztikus formák létrehozásához.

A gyermekeket gyönyörködtetjük a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban (*nemzetiség*, valamint az ázsiai gyermekek jellegzetes gazdag színvilága).

A gyermeki alkotásokhoz változatos, jó minőségű eszközöket biztosítunk.

A gyermekeket bevonjuk az eszközök előkészítésébe, elrakásába, tisztántartásába.

A folyosón kiállított munkákról meghallgatjuk a gyermekek véleményét. Biztatjuk őket arra, hogy mutassák meg szüleiknek a kiállított műveket. Megtanítjuk őket arra, hogy beszéljenek alkotásaikról.

Kialakítjuk bennük az igényt az ajándékkészítésre - elsősorban ünnepekhez kötöten - szüleik részére, kisebbeknek, óvoda dolgozóinak, ezáltal minél gyakrabban átélhetik az ajándékozás örömét.

A játékok, bábok, játékkellékek készítéséhez segítséget nyújtunk a gyermekeknek, ezzel is segítve, hogy az ábrázolás és mese, vers az önkifejezés eszközévé válhasson.

A szülőket is bevonjuk az alakító-alkotó munkához szükséges anyagok gyűjtésébe, az óvoda szépítésébe.

A spontán beszédet fejlesztjük a vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal.(megszólítás, szándéknyilvánítás, kérés, tudakozódás, véleménynyilvánítás, döntés, ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, barkácsoláshoz szükséges eszközök megnevezése stb.)

A tevékenység szervezeti formáit biztosítjuk.

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak.

Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-, plasztikai elképzelését.

A gyermekek megjeleníthetik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása
- Örülnek egyéni alkotásaiknak és a közösen készített kompozíciónak
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek
- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők
- Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról
- Bátran, szívesen használják az ábrázolás eszközeit
- Finommotoros képességük nem görcsös, vonalvezetésük biztos
- Vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük koruknak megfelelő
- Ismerik és használják az alap, és kevert színeket
- Helyesen fogják a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Ismerik a formákat, azokat képesek megkülönböztetni
- Ábrázoló tevékenységük kitartó
- Vonalvezetésük balról, jobbra halad
- Ismernek 2-3 műalkotást
- Emberábrázolásukon a testrészek felismerhetőek

5.3.2.5. Mozcás

Cél:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek mozgáskultúrájának fejlesztése.

A gyermekek téri tájékozódásának, koordinált mozgásának, társakra figyelő alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladataink:

- A mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása
- A mozgáslehetőség feltételeinek megteremtése
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, a különbözőségek figyelembevételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával
- A rendszeres mozgás megszerettetése, a mozgáskedv megőrzése, az egészséges életvitel kialakítása
- A mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlással, a mozgáskészség alakítása
- A testi képességek, fizikai erőnlét, állóképesség, edzettség fejlesztése (kondicionális, koordinációs)
- *A helyes testtartás megerősítése, ami szükséges az izomegyensúly kialakításához*
- Mozgáson keresztül az értelmi és a szociális képességek fejlesztése
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében
- A balesetmentes környezet biztosítása érdekében a mozgástevékenység szabályainak megtanítása, fokozott betartatása.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képesség fejlődésének elősegítése.
- A foglalkozások anyagában, testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok szervezése
- A csoport általános fejlettségének és a fejlődés egyéni jellemzőinek differenciált figyelembe vétele
- Mozcásos versenyprogram tervezése
- Kézi-szerek általános használatának megtanítása

- A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép kialakulásának támogatása.

Kiemelt prevenciós feladatok:

- Nagymozgás fejlesztése
- Egyensúlyérzék fejlesztése
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése
- Testséma fejlesztés
- Finommotorika fejlesztés
- Lateralitás fejlesztés
- Téri skontanciák fejlesztése

Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A napirendet úgy alakítjuk, hogy egész nap biztosítjuk a gyermekek számára megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs)

A mindennapos rövid idejű, a heti hosszabb időtartamú testnevelési foglalkozások alkalmával célirányosan fejlesztjük a gyermekek testi képességeit, alakítjuk koordinációs készségüket.

A szabad mozgás, az erőnlét fejlesztése biztosított az egész évben rendelkezésre álló, tematikusan felszerelt udvaron, ahol nagy a mozgástér és az egyéb tevékenységek jól elkülöníthetők.

Mozgáson keresztül az értelmi és a szociális képességek fejlesztése

A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.

A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.

A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „én-tudat” fejlődését, a „szociális én” kialakulását.

A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek.

A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük.

A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését elviselését.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

A testnevelés foglalkozás a kötelező mozgásfejlesztés szervezeti kerete.

A gyermekek mozgásigénye és készsége eltérő, ezért differenciálni kell az időtartamban, a mozgástempóban, mennyiségben és a minőségben.

A mindennapos, rövididejű mozgásfejlesztés szervezése az óvodapedagógus feladata.

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére az udvaron és a teraszon énekes, mozgásos játékokat is szervezünk kötetlen formában, korcsoporttól függetlenül.

Mozgásfejlesztésünk tartalma:

- A fizikai állóképesség fejlesztése, a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a sikeres mozgásos feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése
- A nagy és finommozgások, testséma és fizikális erőnlétfejlesztés
- Egyensúlyfejlesztés
- A lateralitás (kezesség) fejlesztése, a dominancia erősítése
- A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése
- Ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztése
- A vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetőleg azt kiegészítő szerepű mozgások gyakoroltatása
- Pantomimika fejlesztésével és gyakoroltatásával a testséma és az emocionalitás fejlesztése
- A problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal
- A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet fejlesztése (a beszéd a mozgás kontrollja, tudatosítása és a finommotoros fejlesztésnél, mint beszédmotoros tevékenység az értelmi funkciók alapozása is)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékban
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, szem-kéz, szem-láb koordináció egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
- Ismerik és használják a kézi szereket
- Ismerik a csapatjáték szabályait
- Egészséges a versenyszellemük
- Ismerik saját képességeik határait
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni

5.3.2.6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

A szűkebb, tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt.

A környezettudatos magatartás megalapozása.

A környezet kultúra megalapozása, a természetet védő, szerető emberi értékek alakítása, környezetünk védelme, óvása.

A matematikai érdeklődés felkeltése.

A logikus gondolkodás megalapozása.

A gyermekek önálló véleményalkotása, döntési képességeinek kialakulása

Feladataink:

- Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A szülőföld, az ott élő emberek, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása
- Spontán és élményeken, valamint tapasztalatokon keresztül juttatott ismeretszerzés biztosítása
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- *A környezettudatos magatartás kialakítása, környezetvédelemre nevelés*
- *A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését*
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása, minél több és sokoldalúbb tapasztalatszerzés biztosítása.
- A gyermek spontán érdeklődésének, kíváncsiságának kihasználása
- Helyszíni, természetbeli megfigyeltetés biztosítása
- A környezet szépségének, harmóniájának felfedeztetése

A játékba, mint alaptevékenységbe épített külső világ megismerésére nevelés

Cél:

A külső világ megismerésére, felfedezésére irányuló nevelésünk során olyan attitűd alakuljon ki a gyermekekben, melyet a pozitív érzelmi viszonyulás és az ismereteken alapuló aktív cselekvőkészség jellemez.

Feladataink:

- Mindenkor figyelembe vesszük a gyermek adottságait. Problémahelyzetek teremtésével adunk lehetőséget az önálló, kreatív feladatmegoldásra

- Érzékeltetjük a valóság relációit, ok-okozati összefüggéseket, melyek ítélőképességük fejlődését is szolgálja.
- Megteremtjük a biztonságos tűzgyújtás - oltás feltételeit, tudatosítjuk annak feltételeit.
- Tudatosítjuk a gyermekekben a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát, megismertetjük ennek módját.
- Tudatosítjuk a gyerekekben a vizek, az állatok, a levegő, a föld védelmének fontosságát, valamint az épített környezetünk megóvásának fontosságát.
- Játékos cselekedtetéssel ismertetjük meg a gyerekekkel néhány égitest (Föld - Nap - Hold) jellemzőit, és bevonjuk a családokat a gyűjtögetésekbe, az óvodai tevékenységek megismerésébe.

Olyan játékokat játszunk, melyek az ismeretek mélyítését szolgálják

Gyakorló játék:

Madárhangok utánzása. Fogócska, bújócska közben madárhanggal jelzünk. Bekötött szemű gyermekek közül társai madárhangokkal csalogatják.

Természeti jelenségek hangutánzása: „ csipp, csepp, egy csepp...”Weöres S. Olvadás c. verse. Mondókák kiolvasók. Pl. Erre, erre, zöld mezőre, jó forrásra, legelőre.

Mozgást gyakorló játékok:

Fussanak el egy fáig, kerüljék meg.

Fussanak el a nyírfáig, érintsék meg a kérgét, utánozzák a fa hajladozását. Járjanak irányváltoztatással úgy a cserjék között, hogy ne érjenek hozzá. Az állatok mozgásának utánzása – egy gyermek bemutatja – a többieknek fel kell ismerni.

Játékok a természet különböző anyagaival:

Amit a természet már ledobott magáról: falevelek, termések, magvak.

Bekötött szemű gyermek kezébe növényi részeket teszünk, és érzékszervei segítségével kell kitalálni, felismerni mit tart a kezében. A csoport tagjai jól mulatnak a játék alatt, ismereteik, pedig anélkül, hogy direkt módon befolyásolnánk, bővülnek, játékosan tanulnak.

Szerepjáték

A felnőttek szerepének utánzása (vadász, favágó, szemetelő ember, parkgondozó, erdész, természetvédelmi őr) Élménynyújtással, eszközteremtéssel segítjük a játék kibontakozását.

Konstruációs játékok, barkácsolás

Természetes anyagokból bábkészítés. Erdei alakok, mesealakok elkészítése.

Szabályjátékok során a gyerekek az óvodapedagógusok által, vagy maguk által felállított szabályok szerint játszanak, miközben ismereteket szereznek, azokat begyakorolják. Képességeket alakítanak, fejlesztenek ki.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

Alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

A külvilág megismerésének elsődleges forrása maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt a település, a táj jellegétől függően. Ezeknek az élményeknek az újra élését segíti elő az élménysarok (kirándulások kincseivel, fotókkal, rajzokkal stb.)

A külső világ megismerését szolgálja, a csoportszobákban megtalálható élősarok, ahol a gyermekek gyűjteményei, a folyamatok, a különféle anyagok és jelenségek közvetlenül is megfigyelhetők, megtapasztalhatók.

Képek, filmek, anyagok gyűjtése más népek (ázsiai, arab, roma) életében fontos szerepet játszó eseményekről, tárgyokról.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A folyamatos, rendszeres, tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek számára az alapos megfigyelésre, egyben lehetőség a felmerülő kérdések megbeszélésére. A spontán és irányított beszélgetésekben fejlődik a gyermekek szókinccse, nyelvi kifejezőkészsége.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében, közvetlen tapasztalatszerzés útján, élményszerző udvari megfigyelések, séták és kirándulások alkalmazásával történik.

Az ismeretek rendezésére, az élmények felidézésére a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszakalbumok összeállítása ad lehetőséget.

Évszakonként "természetjáró" programot szervezünk. Séták kirándulások szerepe a környezet megismerésének folyamatában. Helyi lehetőségeink: Fűvészkert, Természettudományi Múzeum, Népliget, Orczy-kert. Filmeken, képeken, zenén, ábrázoló tevékenységeken és beszélgető percekön keresztül mutatjuk be más népek (ázsiai, arab, stb.) életét, szokásai, hagyományait.

A környezeti nevelés eredményességének minden életkorban fontos feltétele a közvetlen megfigyelés, tapasztalás. A közvetlen tapasztalatszerzést szolgáló tevékenységeink során ösztönözzük a gyermekeket az önálló véleményalkotásra, döntésre. A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív-passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapodását, és a kontextusos beszéd gyakorlását segítjük.

Minden séta, kirándulás a természetben, egyebek között arra is szolgál munkánkban, hogy megtanítsuk a gyermekeket a természetben való kulturált viselkedésre. Különösen jelentős ez óvodáskorban. A megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítása, a későbbi ismeretek alapozása e nélkül lehetetlen, mert az erkölcsi normák kialakulásának alapját teremti meg.

Környezettudatos magatartás alapozása, környezet védelmére nevelés

A környezet védelme lényegében a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, s a megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításának eredményeként a legnagyobb fokú tiszteletre nevel mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben.

Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondozzák és gondoskodjanak életfeltételeinek biztosításáról. Minden élőlénynek joga van az élethez. Az állatokat, növényeinket lehetőségeinkhez képest gondozni kell.

Óvják az épített környezetet is, ne rongálják azt, hanem jelentsen vizuális élményt számukra.

Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy csak azokat a „természeti kincseket” hozhatjuk el, amit a természet elengedett.

A környezetszennyezés, elhasznált dezodoros flakonok, egyéb vegyileg veszélyes hulladékok nem kerülhetnek be az óvodába. Helyettük a gyermekek

természetes anyagokat, lehullott terméseket, stb. gyűjtenek, s ezeket használják fel játékaikhoz.

A környezet védelmére nevelés nem csupán a gyermekek kizárólagos feladata. Az óvoda minden dolgozójától, megkívánjuk a példamutatást. A szülőkkel való összefogással óvhatjuk környezetünket.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni. Ha most nem kapnak megfelelő indíttatást, tönkreteszhetik.

Hagyományként továbbra is ápoljuk az évenként megrendezésre kerülő környezetvédelmi vetélkedőt az óvoda nagycsoportosai között.

Megemlékezünk Állatok napjáról (okt. 10.), Víz világnapjáról (márc. 22.), Műemléki világnapról (ápr.18.), Föld napjáról (ápr. 22.), a Madarak Fák napjáról (máj. 10.).

Matematikai tapasztalatok és ismertek nyújtása

Erősítjük a gyerekekben a közös feladat – közös élmény által a csoport tudatot

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok.

A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai alapismeretek nélkül.

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A matematikai nevelés hozzájárul a gyermekek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vetetjük észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik, illetve saját szempontok szerint.

A gyermekek végeznek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok alapján.

A számfogalom megalapozására végeznek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

A gyermekek tapasztalatokat szereznek a geometria körében (pl.: építéssel).

Eljuttatjuk őket a geometriai formák felismeréséig.

A tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt fontos feltételét képezik a téri percepció kialakításának.

Minden alkalmat meg kell ragadnunk a fejlesztésre más területeken is (pl.: testnevelés, rajzolás, énekes játékok), hogy a gyermek egyaránt jól tájékozódjék térben és a síkban ábrázolt világban.

A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ismeri testrészt, azok funkcióját, ápolását, védelmét
- Szívesen vesz részt kiránduláson, tapasztalatszerző sétán, kiállításon, rendezvényen
- Felismeri a napszakokat és megnevezi azokat
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti, társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához, a környezettudatos magatartáshoz szükségesek
- A gyermek tudja lakcímüket, szülei pontos nevét, foglalkozását, óvodája nevét
- Tudja saját születési helyét és idejét
- Tiszteletben tartja a más kultúrákból érkező társait, érdeklődik szokásaik, életmódjuk iránt
- Különbséget tud tenni az évszakok között, gyönyörködni tud a szépségében
- *Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit*
- Ismeri a környezetében lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat
- Ismer környezetéből növényeket, háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, azok gondozását, védelmét
- Ismeri az elemi közlekedési szabályokat, és közlekedési eszközöket
- A tárgyakat meg tudja számlálni legalább tízig, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint
- Megkülönbözteti a jobbra-balra irányokat, érti a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, stb.)

5.3.2.7. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

Életkoruknak megfelelően rendelkezzenek a munkavégzéshez szükséges képességekkel, tulajdonságokkal:

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várnak el tőlük, és sajátítsák el
- Érzelmi: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk-kitartásuk
- Szociális: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk, éljék meg a közösségért való tevékenykedés örömét

Feladataink:

- Nyugodt szeretetteljes légkör kialakítása
- *A saját és mások elismerésére nevelés*
- *A tevékenységek folyamatos ellenőrzése*
- *Konkrét, reális, gyermekhez mért fejlesztő értékelés*
- A differenciálás elvének érvényesítése, a feladatadáskor, a munka értékelésekor
- Biztosítani a munka fokozatosságát, állandóságát és folyamatosságát, kellő gyakorlási lehetőséget
- A munkavégzés örömeinek megéreztetése, játékos cselekvő tapasztalatok biztosításával
- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, megismertetése és azok feltételének, mennyiségének fokozatos biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, melyet elsősorban önmagukért, majd a közösségért végeznek a segítségünkkel.

Kezdetben óvónői segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munkajellegű tevékenységet. (pl. naposi munka, egyéb megbízatás)

Mindegyik munkafajtánál mintát adunk a népi kismesterségek eszközeinek és más eszközök, szerszámok használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.

Biztosítjuk a gyermekeknek, hogy minél többször éljék át a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

A gyermekeket úgy kell értékelnünk, hogy az buzdító és megerősítő legyen a számukra. Fontosnak tartjuk, a munkavégzés során az egyéni képességekhez igazított feladatadást és dicséretet és a közösség előtti elismerést. Azt szeretnénk ezzel elérni, hogy pozitív viszony alakuljon ki bennük a rendszeres munkavégzés iránt.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás (lásd: Az egészséges életmód alakítás c. fejezetet, mely részletezi e tevékenység tartalmát).

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, folyamatos pozitív értékelést igényel.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk
- Szívesen végeznek egyéni megbízatásokat
- Örömmel segítenek a kisebbeknek, és a felnőtteknek

- Önállóan végzik a naposi munkát, és önállóan, pontosan számon tartják, hogy mikor következnek
- Szívesen közreműködnek kertünk gondozásában
- Szeretnek meglepetéseket készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő felnőtteknek, iskolásoknak
- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, és szükség szerint végzik
- Étkezésnél helyesen használják az evőeszközöket
- Felelősi munkát szívesen vállalnak
- Munkajellegű tevékenységüket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi
- Vigyáznak játékaikra, rendben tartják azokat
- Környezetük rendjére vigyáznak, segítenek tisztántartásában (csoportszoba, udvar)
- Képesek feladatokat önállóan is szervezni

5.3.2.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása, *tapasztalatainak bővítése és rendszerezése*, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.

Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása

Feladataink:

- Motiválttá tenni a gyermeket a befogadásra
- A gyermek tanulását támogató környezet megteremtése
- A gyermek előzetes tapasztalatainak megismerése után a feltételek biztosítása
- A spontán játékos helyzetek kihasználása
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldásra, felfedezésre ösztönző helyzetek megteremtése
- A tehetséges gyermekek kiszűrése és fejlesztése
- Az óvodapedagógus személyre szabott tanulási vágyat ösztönző értékelése
- A tanulási zavar kiszűrése, részképesség fejlesztése

- A feladatadás során az egyéni képesség és érési ütem figyelembe vétele

A gyermek önként, örömmel végzett aktív tevékenységi formáinak kereteiben a kreatív ötleteinek szabad kipróbálása, ezzel az intellektuális érzelmek alakítása. Az intellektuális érzelmek megjelenésével segíteni az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet, nyitott, érzékeny befogadását.

A gyermekek kíváncsiságát, utánzási kedvét felhasználva, fejleszteni az értelmi képességeket, az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, különös tekintettel a kreativitásra.

A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával fejleszteni az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.

A meghitt beszélgetésekkel erősíteni a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.

Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segíti a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

Óvodánk programja szélesen értelmezi a tanulást. A játék és a tanulás óvodás korban, teljes mértékben összekapcsolódik.

A gyermekben élő tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, s miközben a gyermek újabb felfedezéseket tesz, tanul.

A játék, a nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módszerekkel tanuljon a kisgyermek. A gyermek a különböző tevékenységek, tapasztalataik, élmények alapján tanulnak, fejlődnek.

Az óvodás gyermek értelmi képességei: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelve, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ennek irányításában mindvégig az óvónő az irányító, vezető szerep.

Programunkban helyet kap az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákon való tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja.

A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósítjuk meg.

A rendszeres és differenciált foglalkoztatást napirendünk és heti rendünk biztosítja.

A kezdeményezett tevékenységi formák idejére a játékokat nem tesszük el, így a tevékenység befejezése után a gyermekek visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyerekek érdeklődők, bátran kérdeznek
- Szívesen vesznek részt tervezett irányított *csoportos foglalkozásokon*
- *Kialakultak az iskolai tanuláshoz szükséges képességeik*
- A részképes és tanulási zavarral rendelkező gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet

5.4. A nevelési program speciális nevelési feladatai

5.4.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

Cél:

A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek biztosítása, az intézmény lehetőségeihez mérten.

Esélyegyenlőség biztosítása a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

A gyermekvédelmi feladatok szervezése, ellátása, az óvodavezető irányításával történik.

Az óvodavezető folyamatos kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítővel, és megteszi a szükséges intézkedéseket a gyermek érdekében.

Óvodavezető feladata:

- A gyermekvédelmi tevékenység feltételeinek biztosítása
- A gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- A törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása
- Étkeztetési kedvezmény meghatározása a törvényi jogszabályok és az önkormányzati rendeletnek megfelelően

Óvodapedagógusok feladata:

- A gyermek szociális, családi hátterének megismerése
- Hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermek fokozott differenciált fejlesztése, felzárkóztatása
- Tehetség gondozás
- *A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevétele, segítségnyújtás*

Kerületünkben a gyermekvédelem kiemelt feladat, egyrészt prevenciós, másrészt korrekciós segítő, ha szükséges koordinációs is, melyet a szociokulturális környezet indokol.

A gyermekvédelem alapja az óvodás gyermek alapos ismerete, melynek két köre van:

- A gyermek óvodáskor előtti és óvodán kívüli életének megismerése:
 - A jegyző által védelembe vett gyermek óvodai felvételét során kívül biztosítjuk.
 - A szülők igénye szerint családlátogatást végzünk az óvodába lépés előtt
- A gyermek személyiségének óvodában történő megismerése, megfigyelése, fejlesztése.

Módjai:

- Családlátogatás
- Kapcsolatfelvétel a családgondozóval óvodai felvétel előtt is
- Anamnézis
- Szülőkkel való beszélgetés, állandó kapcsolattartás
- Kapcsolatfelvétel a bölcsődével
- Védőnő, gyermekorvos megfigyeléseinek felhasználása
- A gyermek személyiségének, viselkedésének, játékának megfigyelése
- A gyermek meglévő képességeinek megfigyelése, mérése
- A gyermek személyiségének fejlesztése egyéni fejlesztéssel

A gyermekvédelmi munka minden óvónő feladata, melynek koordinátora a gyermekvédelmi felelős.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Segíti az óvónők felderítő munkáját
- Munkatervet készít az aktuális feladatokról
- Összehangolja az óvodai gyermekvédelmi tevékenységet
- Segíti az óvónőket a gyermekek érdekében történő intézkedések megtételében
- Nyilvántartásokat vezet
- Aktív kapcsolatban áll a szülőkkel és a felettes szervekkel
- Intézi a segítyezéshez, étkezési támogatáshoz szükséges dokumentumok továbbítását
- Tájékoztatja az óvodavezetőt
- Szükség esetén ellenőrizheti az egyéni bánásmódot igénylő gyermek óvodán belüli helyzetét
- Szükség esetén felveszi a kapcsolatot a bölcsődével a külön védelemre szoruló gyermekek érdekében
- A csoportos óvodapedagógusokkal és az óvoda vezetőjével együttes megbeszélés alapján annak eldöntése, hogy mely gyermekek esetében kérjük a nevelési tanácsadó segítségét
- A pszichológussal folyamatos kapcsolattartás a gyerekek fejlődéséről, előrehaladásáról. A csoportos óvodapedagógusokkal ezek visszajelzése
- Kapcsolat felvétele – szükség esetén - a családgondozóval, ideggondozóval, gyámhatósággal, gyermekjóléti szolgálattal, pártfogókkal, rendőrséggel
- Környezettanulmány végzése a csoportos óvodapedagógusokkal, a tapasztalatok írásbeli rögzítése
- Kapcsolattartás az iskolai gyermekvédelmi felelőssel, konzultálás az iskolába kerülő gyermekvédelmi esetekről
- Beszámolás a gyermekvédelmi munkáról a nevelőtestületi értekezleteken
- A kerületi továbbképzéseken látottak, hallottak feldolgozása, a helyi sajátosságoknak megfelelő gyakorlati hasznosítás

5.4.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Cél:

A fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentése

A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé válnak a gyermekek közötti különbözőség, elfogadása

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének elősegítése, életminőségük javítása, a társadalomba való beilleszkedésük megkönnyítése érdekében

Azonos feltételek nyújtásával az esélyegyenlőség biztosítása

Alapelvünk:

- A gyermekközösségbe csak olyan sajátos nevelési igényű gyermek integrálható, aki a többiekkel együtt nevelhető
- Felelősségünk, hogy minden rendelkezésre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük fejlesztéséhez, ismereteik bővítéséhez
- A pedagógusoknak olyan csoportlétkört kell kialakítani, amelyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megfélemlítést, az emberi méltóság megsértését
- A gyermekek érdekében egy óvodai csoportban maximum 2 különböző sajátos nevelési igényű gyermeket integrálunk

Feladataink:

- Az óvodavezető feladata, hogy gyógypedagógiai fejlesztéshez, logopédiai fejlesztéshez és egyéb szükséges speciális fejlesztéshez szakembert biztosítson
- A fogyatékoság típusainak megfelelő tárgyi és személyi feltételek megteremtése

Feladatok a sikeres integráció megvalósításához:

- Felkészülés a gyermekek sajátos nevelési igényeiből (szakirodalom, beszélgetés)
- Személyes példamutatással elfogadtatja a gyermekcsoporttal, szülőkkel, munkatársakkal az integrációs nevelés elveit
- Konzultál a szakemberrel, igénybe veszi a segítségét
- A szakember a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított fejlesztési tervet készít
- A szakemberek munkájának koordinálása (szakmai kompetenciák)
- Differenciált fejlesztéssel biztosítja, hogy a gyermek a maga szintjén és ütemében, képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni
- A fejlődés nyomon követését természetes élethelyzetben, folyamatosan végzi, tapasztalatait a gyermek egyéni lapján rögzíti
- A cselekvésbe ágyazott tevékenységhez kellő időt, alkalmat biztosít
- Nagy mennyiségű, változatos (taktilis, mozgásos, látási, hallási) ingerek biztosításával bővíti a gyermekek tapasztalati és ismereti körét

- A gondozás, az alapmozgások, a szociális készségek, az önkiszolgálás, a kognitív funkciók fejlesztése
- A kiemelkedő teljesítmények észrevétele, elismerése
- A napirend során mindig csak annyi segítségadás a kisgyermeknek, hogy önállóan tudjon cselekedni

A közoktatási törvény értelmében:

Sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- a) Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- b) Pszichés fejlődés zavarai miatta nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus zavar)

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A Közoktatási törvény 121. §. (1.) 28. pontja szerint: a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez és oktatásához szükséges feltételek: szakirányú végzettségű gyógypedagógus a foglalkozásokhoz szükséges speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati technikai eszközök.

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.”

A Józsefvárosi Önkormányzat szakfeladatként jelölte meg az Óvodák Alapító Okiratában a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését és iskolára felkészítését.

Óvodánkban integráltan felvállaljuk a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy organikus okra vissza nem vezethető súlyos és tartós rendellenessége miatt gondozásba vett sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

A speciális tárgyi és személyi feltételeket igénylő diagnosztizáltan súlyos fogyatékos gyermekek nevelése esetén az érzékszervi és mozgás fogyatékkal

élők nevelését nem tudjuk vállalni a speciális tárgyi és személyi feltételek biztosításának hiánya miatt.

Nem tudjuk felvállalni az autista gyermekek nevelését sem, mivel nevelésük rendkívül speciális felkészültséget igényel és ennek feltételei nem adóttak.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének módjai:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, gondozása egyéni foglalkozás keretében valósulhat meg
- Az egyéni fejlesztés, gondozás keretében 3-5 éves kor között heti négy óra
- Csoportos foglalkozás esetében heti 6 órát szükséges biztosítani
- A fejlesztésbe, gondozásba a szülő is közreműködhet
- A fejlesztés és gondozás a nevelési év rendjéhez igazodó
- A fejlesztés, gondozás szervezője az ellátott gyermekről –a központilag kiadott – forgalmi naplóban nyilvántartást vezet

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének személyi feltétele:

A gyermekek fejlesztésének és gondozásának feladatait egy fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési terv tartalmazza. Ezt a megfelelő végzettséggel bíró szakember készítheti el.

A fejlesztési terv tartalma a gyermek állapotától függően:

- értelmi fejlesztés
- hallásfejlesztés
- látásfejlesztés
- adaptációs tréning
- mozgásfejlesztő terápiák
- logopédiai terápiák
- pszichológiai fejlesztés feladatait

A fejlesztési év végén a fejlesztést, gondozást végző értékelési lapon értékeli a gyermek fejlődését, és beszámol a nevelőtestületnek. Folyamatosan együttműködik a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal.

A részfunkció zavarral küzdő gyermekek fejlesztését végző fejlesztő óvodapedagógus feladata:

- az óvodapedagógus, és a Nevelési Tanácsadó jelzései, kérései alapján a külön foglalkozást igénylő gyermek megfigyelése, képességeinek felmérése, (Sindelar, MSSST, Bender, Porkolábné Dr. Balogh Katalin stb.) és az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése
- a megfigyelések és mérések értékelése

- a kapott eredmények alapján az egyéni fejlesztő programok kidolgozása, koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal, gyógypedagógussal
- képességfejlesztés a fejlesztési terv alapján
- a gyermek ellenőrző felmérése
- a mérések értékelése
- a kapott eredmények összevetése az előző év eredményeivel, és az egyes gyermekről kapott szakértői vélemények, fejlesztési javaslatok figyelembevételére alapján az egyéni fejlesztő programok kidolgozása és ennek koordinálása csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal
- a szülők tájékoztatása, az együttműködő kapcsolat kialakítása és az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése
- az óvodapedagógus kérésére egyéb vizsgálatok, tesztek elvégzése.(pl. közösségi beállítódás, gondolkodás vizsgálat, beszédértés vizsgálat, GMP teszt)
- szülők rendszeres tájékoztatása gyerekek fejlődéséről (negyedévente)
- folyamatos kapcsolattartás a szakszolgálatokkal
- év végi ellenőrző felmérés, értékelés a gyermek fejlődéséről

Sikerkritérium – eredmény:

- A sajátos nevelési igényű, és részfunkció zavarral küzdő gyermekek szívesen járnak óvodába
- A közösségen belül megtalálják a helyüket, nem kerülnek peremhelyzetbe
- Örömmel vesznek részt a speciális és fejlesztő foglalkozásokon
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

5.4.3. A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a *nemzetiséghez* tartozó gyermekek differenciált fejlesztése, esélyegyenlőségük biztosítása érdekében végzett nevelőtevékenységünk

A cigányok kultúrája az ősi indiai szokásvilágból és hagyományrendszerből, valamint a vándorlás folyamán érintett más népek kultúrájának elemeiből ötvöződik. Eltér az európaiól, hagyományos ízlésvilág, viselkedés gondolkodásmód, erkölcsi rendszer jellemzi.

Öltözködésük indiai elemeket tartalmaz, kedvelik az élénk színeket a színekkel kapcsolatos szokások a hiedelmekből táplálkoznak, a színek jelentősége a művészetükben is megfigyelhető.

Vendéglátási szokásaik is indiai eredetűek. Babonás hiedelemviláguk gazdag, ennek gyökerei a kezdeti életfelfogásból erednek. Együttélési formájukban még ma is a külső környezettől való elzárkózás figyelhető meg.

Ennek oka a velük szemben – szinte évszázadokra visszavezethető – faji megkülönböztetés, előítélet.

Az óvodánkba járó, *nemzetiséghez* tartozó gyermekek szülei, az anyanyelvükön való nevelést nem igénylik, viszont azoknak a hátrányoknak a megszüntetésére, melyek az eltérő szocializáltságból fakadnak (higiéniai, anyagi, értelmi) növekvő igényük van.

Cél:

Az esélyegyenlőség biztosítása, az etnikai hovatartozás, identitás értékeinek megőrzésével.

A PREVENCIÓ, ezért már a 3-4 éves korú gyermekkel is kiemelten foglalkozunk (az egyéni bánásmód során) az egészséges életmódra nevelés, játék, mozgás területén.

Feladataink:

- A tehetségek felismerése, a cigány kultúra, elsősorban az irodalom, énekzene elemeinek megjelenítése
- A cigány kultúra irodalmának gyűjtése, az óvodai nevelés kereteibe való beillesztése
- Élményeket nyújtó közösségi programok szervezése
- A gyermek óvodai fejlődéséről való tájékoztatás
- Speciális programok biztosítása az értelmi, és mozgás fejlődés érdekében
- A cigány kultúra óvodai nevelés keretei között való megismertetése

Főállású képességfejlesztő óvodapedagógusunk differenciáltan foglalkozik a részképesség zavarral küzdő gyermekekkel, kölcsönösen együttműködve az óvónőkkel.

A családokkal való kapcsolattartás formái:

- Rendszeres családlátogatás, napi párbeszéd megteremtésének lehetősége (melynek során ismerkedés a családok élethelyzeteivel, szokásaival, pl. olyan játékok megismerése a családok által, amit az óvodában a gyerekeknek átadhatunk)

- Közös játszódelutánok szervezése (melynek keretében segítséget kap a szülő játékörtekek, játékvásárlás, készítés területén a pedagógusoktól)
- Kiállítások látogatása, mely az *nemzetiség* életét, szokásait, hagyományait, művészetüket mutatja be (a kiállítási látogatásokon jelen vannak segítők cigány származású szülők is)
- Zenei nevelés folyamatában ismerkedés a cigányzenei hagyományokkal (zenehallgatás, ritmushangszerek készítése, bemutatása, használata, táncművészet)

Az *nemzetiséghez* tartozó gyermekek óvodai közösségbe való beilleszkedésének segítése, a hátrányos helyzetükből adódó egyes területeken mutatkozó gyengébb képességek fejlesztése kiemelt feladatként jelenik meg óvodánk nevelési programjában.

Minden óvodapedagógus számára nélkülözhetetlen kérdések: Milyen családból került óvodába a gyermek? Hogyan teltek életének első évei?

Mindez fontos a családi házzal együttműködés szempontjából is.

A cigányok családjában erős kötődés, összetartó erő működik, és ez meghatározza viselkedésüket, gondolkodási módjukat.

Gyorsabban nevelnek, sokkal rövidebb a pszicho-szociális érésük, kifejezettebb a felnőtt, vagy felnőttes felelősségvállalásuk, a maguk szintjén. A verbalitás helyett nevelésük praktikus, gyakorlatias. A gyermek vágyait kevesebb fékezéssel elégítik ki, túlvédők, nem olyan szigorú a napszak ritmusa, az életciklushoz igazodó idő perspektíva.

Mindezek figyelembevételével, fontosnak tartjuk, hogy minden óvodapedagógusunk a *nemzetiségi* családokkal megismerkedve alkosson véleményt az adott gyermek családjáról, nem általánosítás, előítéletesség és mások felszínes benyomásai alapján. Törekszünk arra, hogy felfedezzük és építsünk a családi nevelés apró értékeire, törekszünk arra, hogy a gyermekeken keresztül formáljuk a családok szemléletét, *csökkentsük a hátrányaikat*.

Legfontosabb feladataink a hátrányos családi környezetben élő cigány gyermekek nevelése során:

- A családból az óvodába átmenet segítése
- Személyiség és képességfejlesztés lehetőségei, módjai

A családból az óvodába való átmenet segítése

Óvodai beilleszkedésüket csak a családokkal együttműködve oldhatjuk meg.

Cél:

A szülők felelősségének fokozása a közös tevékenységekkel.
Megfigyelni játék közben a szülő kompetenciáit (pl. ízlés, szokásrend, kezűgyesség, beszélgetés az otthoni nevelésről, stb.), hogy a legmegfelelőbb pedagógiai segítséget adhassuk a gyermekneveléshez.

Feladataink:

- Biztosítani a lehetőséget a szülőknek, hogy bármikor megkereshesse gyermeke óvónőjét, ha bizalmatlan gondolatai támadnak
- A bizalomépítés és az óvodai élet megkedveltetése céljából játszó délutánokat szervezünk a gyermekek és a családok részére, ahol óvodai feladatokat kapnak a szülők is (Pl. játékszerek javítása, terítő hímzése a dekorációhoz stb.)
- Felvesszük a kapcsolatot a családsegítő, a gyermekjóléti szolgálattal a szegényebb sorsú gyermekek tárgyi hiányosságainak pótlása érdekében
- A rászorultság mértékének megfelelően étkezési támogatásban részesítjük őket
- Védőnői, gyermekorvosi, végső esetben gyámügyi segítséggel próbáljuk elérni, hogy az ingerszegény környezetben élő *nemzetiséghez* tartozó gyermekek a 3. életévük betöltésétől, a legfogékonyabb korszakban kerüljenek óvodába, a primer prevenciós lehetőségek miatt

A szókincs gazdagítás lehetőségének megteremtése: a képolvasás, hangutánzó játékok, mesedramatizálás és bábozás a gyakori egyéni beszélgetések módszerével.

A szociokulturális háttér a gyermekek verbális kifejezőképességében mutatkozik meg a legerőteljesebben.

Az irodalmi nevelés keretében biztosítjuk, hogy saját mondaviláguk értékes elemeit megismerhessék.

A cigányság hagyománytisztelő sajátosságára építve, törekszünk arra, hogy megismerjük az egyes családok milyen ünnepeket tartanak, hogyan őrzik hagyományukat, és azokból megpróbálunk értékes elemeket átvenni a nevelésünk során.

Törekszünk arra, hogy az intellektuális tehetség ne nyomja el a szomatikus – motorikus – manuális tehetség csíráit, mindazt, amiben a cigány gyermekek kitűnhetnek.

Rendszeresen szervezünk kiállítást a gyerekek vizuális munkáiból, hogy felkeltsük a szülők érdeklődését, a gyermeküket a szellemi alkotás irányába mozdító vizuális tevékenység iránt.

Vizuális nevelésünk során figyelünk arra, hogy a művészetek egyéb területei (pl. zene, tánc) iránt fogékony családok meglássák a vizuális tevékenységben rejlő, kultúrateremtő lehetőségeket.

A cigány gyermekek zenei tehetségére építve, az éneklési készség területén fontosnak tartjuk:

- Az önállóság fokozását
- Az egyenletes lüktetés megtartását
- A dalritmus érzékeltetését
- A jó hangsúlyozást
- A dalritmus visszaéneklését pontosan kérjük számon a természetes módszeres nevelés mellett

Személyiség és képességfejlesztő tevékenységünk

Cél:

A gyermek képességbeli hiányosságainak csökkentése, a tanulási zavarok kialakulásának megelőzése

Az iskolai tanulási képességeket megalapozó, alapkészségek kialakítása, fejlesztése

A szülők együttműködő nevelőpartnerré válásának segítése

Fejlesztő programunk minden vonatkozásban követi az óvodai nevelés módszertani **alapelveit:**

- Kezdeményezésből indít
- A gyermek számára indirekt, csak a pedagógusnak direkt
- Csoporton belüli egyéni bánásmódot alkalmaz
- A program nyitott, autonóm, a gyermek személyiség benne
- Biztosított benne minden gyermek fejlődésének pszichológiai követése az egyéni jellemzőkkel együtt

Feladataink:

- Az elmaradás mértékének pontos meghatározása
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása, hatékony megvalósítása a gyakorlatban, játékos pedagógiai módszerekkel

A képességfelmérő munkánk fázisai:

- Tapasztalatcsere, beszélgetés a gyermeki képességekről az óvónők és az egyéni fejlesztő pedagógus között
- A gyermek megfigyelése játéktevékenység közben

- A gyermek megfigyelése egyéb csoportos tevékenység során (megfigyelési szempontok: a gyermek játékának fejlettségi szintje, kommunikációs készsége, kapcsolatai, viselkedése, figyelme, mozgásállapota, stb.)
- Beszélgetés a szülővel, anamnesztikus adatok feltárása
- Egyéni képességfelmérés, mely a következő képességek vizsgálatára összpontosít:
 - Mozgás vizsgálata
 - A mentális fejlettség feltárása
 - A beszéd vizsgálata
 - Az általános ismeretek szintje
 - A grafopercepció vizsgálata
 - A gyermek viselkedésének megfigyelése

Fejlesztő munkánk során, az egyéni vizsgálati mérési módszereknél, Porkolábné Dr. Balogh Katalin által kidolgozott fejlettségmérő lapok felhasználására, a diszkalkulia pedagógiai vizsgálat módszereire támaszkodunk.

Az óvodapedagógusok hetente egy alkalommal tapasztalatcserét folytatnak az óvoda logopédusával, fejlesztő pedagógusával, az érintett gyermekek képességeinek alakulásáról, a további közös feladatok eredményes megvalósítása érdekében.

A Nevelési Tanácsadó pszichológusának véleményét kikérjük az egyes gyermekek képességfejlődése érdekében.

A fejlesztő pedagógus foglalkozásainak időbeosztása:

- értelmi fejlesztés minden nap 7-10-ig
- mozgásfejlesztés minden nap 10-12-ig

Fejlesztési területek

Programunkat különböző fejlesztési területekre bontjuk, melyek összekapcsolódásában rejlik a fejlesztő erő.

Mozgásfejlesztés

Cél:

Az érző, mozgató funkciók, valamint ezek integrációjának sokoldalú fejlesztése

A szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségének biztosítása, csökkentve a megismerő funkciók lemaradását
Megfelelő talaj biztosítása a beszédszerveződés számára is

Feladataink:

- Testkép, testfogalom kialakítása
- Az egyes érzékelési területek és ezek összehangolt működésének fejlesztése, különös tekintettel a tapintás - testérzet, egyensúlyérzékelés, vizualitás összefüggésére
- A vesztibuláris rendszer, mint integrációs tényező működésének korrigálása
- Téri tájékozódás fejlesztése
- Mozgáskoordináció fejlesztése
- A mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédre való késztetés felkeltése
- Mozgás – ritmus – beszéd összerendezése
- Bizalomerősítő gyakorlatok

A mozgásfejlesztő foglalkozások felépítésénél a következő szempontokat érvényesítjük:

Az első foglalkozások gyakorlatait úgy jelöljük ki, hogy a gyermek biztonságosan, jó mozgásmintákat használva végezze azokat, sikerélményhez jutva, a mozgás örömét átélve.

A fejlesztés elején több bizalomerősítő gyakorlatot végzünk, az érzelmi motiváltság megteremtése érdekében.

Egy foglalkozáson belül, bár eltérő hangsúllyal, több fejlesztési terület is hangsúlyt kap.

Egy – egy gyakorlat több fejlesztési területet is szolgál egyszerre.

Az egyes fejlesztési területek gyakorlatait úgy építjük egymásra, hogy azok kis lépésekben, de haladást tegyenek lehetővé.

A gyermek spontán ötleteit is a fejlődés szolgálatába próbáljuk állítani.

Az egy – egy foglalkozás feladatai együttesen is kapcsolódnak egymáshoz valamilyen szempont szerint.

A gyerekek nagy része a célirányos, akaratlagos, szervezett és rendszeres testmozgást az óvodában ismeri meg, csakúgy, mint a testnevelés, a sport eszközeit. Ezért kezdetben több biztatást adunk, és fokozatosan vonjuk be őket a foglalkozások egy – egy részébe.

Mivel többségük egészségtelenebb lakásviszonyok között él, emiatt a szabadban végzett tornának is nagyobb teret adunk.

Anyanyelvi fejlesztés

Cél:

A beszédfejlesztés, amely végigvonul az egész képességfejlesztés menetén

Első szakaszában a beszéd beindítása, a beszélőkedv felkeltése és a kommunikációs készség fejlesztésére történik, mindig a gyermeki tevékenységbe kapcsolódva

A beszéd és nyelvi fejlesztéssel együtt segíteni a gondolkodást, a figyelem és emlékezet fejlődését is, mivel a gondolkodás és beszéd elválaszthatatlan egymástól.

Feladatunk:

- A nyelvi anyag változatos formában történő feldolgozása, figyelembe véve a gyermek beszédmegértésének és kifejezésének különböző szintjét
- *A természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése, mivel a beszéd az önkifejezés fontos eszköze*

Részei:

- fúvó-, szívó-, légző-gyakorlatok
- artikulációs izmok ügyesítése
- hallási differenciáló képesség fejlesztése
- ciklizálás
- beszédmegértés fejlesztése
- szókincsfejlesztés, egyszerű mondatalkotás
- ritmus - mozgás - beszéd koordinálása

Megismerő funkciók fejlesztése

Cél:

Az információrendszer fejlesztése, amely alapját képezi a megismerő funkciók működésének

Feladataink:

- A külvilág ismereteinek beillesztése a már meglévő kognitív keretek közé
- Az ingerek szelektív befogadására való képesség alakítása (figyelem, érzékelés, stb.)

Részei:

- érzékelés, észlelés fejlesztése

- figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése,
- emlékezet fejlesztése
- gondolkodási funkciók fejlesztése
- grafopercepció fejlesztése

Matematikai érdeklődés fejlesztése

A gyakorlatias életvezetés következményeként a gyerekek matematikai érdeklődése és tudása kicsit egyoldalú.

Cél:

Az ismerős területeket felszínre hozva a gyermekeket elvezetni az ismeretlenek felé, nap, mint nap együtt élve a gyermekek családi élményanyagával

Törekszünk arra, hogy önállóságuk, kreativitásuk a megadott lehetőségeken, a matematikai igazságtartalom keretein belül érvényesüljenek.

Feladataink:

- A tárgyi világ tevékeny megismerésében állandó vizsgálódás tárgyává tesszük a tárgyi világról a képi, a képiról a fogalmi, az elvontabb felé való elmozdulást
- A gyermek erkölcsi felfogásának megalapozására felhasználjuk a játékos tartalmú vásárlás, terítés, matematikai igazságtartalmában rejlő lehetőségeket
- Nagy hangsúlyt fektetünk a névutók, az irányok térben, maketten, síkban történő begyakorlására, néhány rajzos válaszadási technika és hibajavítás megtanítására, mert ezzel segítjük a gyermek iskolai tanulásának megalapozását (dyslexia prevenció)

Az érzékelés, észlelés fejlesztése

Cél:

A különböző szenzoros modalitások, látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés, egyensúly, kinezetikus észlelésfejlesztés

A finommozgás fejlesztése

Tájékozódás fejlesztése

Megfigyelőképesség fejlesztése

Részei:

- hallásfejlesztés,
- látás-fejlesztés (szín-, forma-érzékelés, alak-, háttér-megkülönböztetés, formaállandóság, téri orientációfejlesztés)
- testfelület taktilis érzékelése
- egyensúly, kinezetikus érzékelés

Figyelemfejlesztés**Cél:**

Rövid, változatos és a gyerekek számára érdekes feladatokkal a spontán érdeklődést az akaratlagos szelektív figyelem fejlesztésének szolgálatába állítani

A figyelem tartósságának, terjedelmének növelése

Emlékezet fejlesztése

Az emlékezet szoros összefüggésben van az észleléssel és a figyelemmel. Az emlékezet során az észlelt ingerek egy részének tárolása történik a memóriában.

Cél:

A tanulás tartósságának biztosítása

Az idői tájékozódás fejlesztése

A gondolkodási funkciók erősítése

A verbális memória fejlesztésével a beszédteljesítmény fokozása

Gondolkodás fejlesztése

A gondolkodás verbális síkon a nyelv közvetítésével történik. A gondolkodás fejlődése szorosan összefügg a nyelv fejlődésével és fordítva, a nyelvi fejlődés elősegíti a gondolkodás fejlődését.

Cél:

A gyermek értelmi, nyelvi képességeinek fejlesztése

A mozgásos érzékszervi úton szerzett ismeretek mozgósítása a problémamegoldásban

A figyelmi és emlékezeti funkciók erősítése

A gyermek kreativitásának képzeletének fejlesztése

Segíteni a gyermeket abban, hogy jobban tájékozódjon környezetében, kialakuljon azonosságtudata, én identitása

Részei:

- általános ismeretek fejlesztése
- összehasonlítási műveletek végzése
- különbségek megfigyelése, megfogalmazása
- változás megfigyelése
- össze nem illőség felfedezése
- logikai funkcionális összefüggések felismerése
- analízáló – szintetizáló képesség fejlesztése
- fő fogalom alárendelése
- analógiás gondolkodás fejlesztése

Grafopercepció fejlesztése**Feladataink:**

- az író, rajzolómozgások kivitelezéséhez szükséges képességek kialakítása
- kezek, ujjak mozgásának összerendezettsége
- szenzoros modalitások: tapintás, látás bizonyos fokú fejlettségének elérése
- szenzomotoros, vizuomotoros koordinációs képesség fejlesztése

Részei:

- ujjtorna
- kézügyességet fejlesztő játékok
- fixációs gyakorlatok
- szem – kéz koordinációs gyakorlatok

Feladataink összeállításánál arra törekszünk, hogy a gyermek számára a könnyebb feladatok kerüljenek a gyakorlatsorok elejére, a bonyolultabb gondolkodási műveletet igénylők a végére.

Az első feladatok mindig olyanok, amelyeket a gyerekek játszhatnak és fejlesztik azonosságtudatukat, a testséma, testkép megismerését, mivel a gyermek a külvilág megismerését mindig saját testének megismerésével kezdi.

A feladatok gyakorlását tárgyakkal, játékos tevékenységbe ágyazva kezdjük, majd később térünk át a tárgyképekre, feladatlapokra.

Speciális programokkal is biztosítjuk az értelmi, és mozgásfejlődést

- Logopédiai foglalkozások heti egy alkalommal, szakképzett logopédus alkalmazásával, a hangképzési zavarokkal, vagy egyéb beszédfejlődési zavarokkal küzdő gyermekek részére
- Értelmi és mozgásfejlesztés, a kisebb részfunkció zavarral küzdő gyermekek részére, heti két alkalommal, fejlesztő óvodapedagógus segítségével

- Preventív fejlesztés azoknál a gyermekeknél, akiknél az észlelési funkciók lassabb ütemű fejlődése tapasztalható
- Testtartásjavító torna, azoknál a gyermekeknél, akiknél még korrigálható, kisebb mozgásszervi rendellenesség tapasztalható

Egyéb tevékenységek a képességfejlesztés érdekében

A tapasztalati úton szerzett, sokoldalú információszerzés érdekében gyakran szervezünk kirándulásokat, múzeumlátogatásokat szülői segítséget, együttműködést kérve.

A szülőknek betekintési lehetőséget adunk munkánkba, nevelési és játékfejlesztési tanácsokkal látjuk el őket.

Közös beszélgetések során cserélünk tapasztalatokat a szülőkkel a gyermekük képességfejlődésének folyamatáról.

Az egyéni képességfejlesztést végző óvodapedagógusok hetente egy alkalommal tapasztalatcserét folytatnak az óvoda logopédusával, az egyes gyermekek beszédképességének, egyéb képességeinek alakulásáról, a további közös feladatok eredményes megvalósítása érdekében.

5.4.4. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Hátrányos helyzet: (a tv. 121.§ (1) bekezdésének 14. pontja szerint):

„Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.”

A gyermek akkor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek, ha a törvényes felügyeletet gyakorló szülő, illetve szülők legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamát fejezték be sikeresen.

A környezettanulmányok és megfigyelések alapján óvodánk környezetéről megállapítható, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek száma növekszik.

A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvételét már 3 éves kortól biztosítjuk.

Hátrányos helyzet leggyakoribb okai az óvodánkban:

- Ingerszegény környezet, alapvető feltételek hiánya
- Alacsony iskolázottság a szülők körében
- Nagyarányú munkanélküliség
- Csonka családok
- Nevelési hiányosságok (elhanyagolás, túlkényeztetés)
- Erkölcstelen környezet (prostitúció, kábítószer)

- Anyagi helyzet (munkanélküliség)
- Rossz lakáskörülmények (komfort nélküli szoba-konyhák, lakásfoglalások)
- Egészségi állapot, testi fogyatékoság

Prevenációs tevékenységünk:

- Felvilágosító munka biztonságos, egészséges feltételrendszer megteremtése (közegészségügyi feltételeknek való megfelelés biztosítása HACCP)
- Napi aktív odafigyelés
- Szakmai továbbképzés egyéni bánásmód, fejlesztő pedagógia témáiból
- Szeretetteljes óvodai légkör biztosítása
- A hátrányok okainak felderítése
- Pedagógiai eszközökkel próbáljuk a káros hatásokat megelőzni, illetve ellensúlyozni (pl. egészséges életmód, helyes táplálkozás, kulturált étkezés, gyümölcsnapok)
- Folyamatos kapcsolattartás a védőnővel, orvossal (évente szűrővizsgálat)
- Javaslat rendszeres nevelési segélyhez jutáshoz
- Javaslat átmeneti segélyhez jutáshoz
- Kiemelt, egyéni bánásmód
- Étkezési támogatás
- Szükség esetén intézkedés, kapcsolatfelvétel a segítő és felettes szervekkel
- Nyitott, segítőkész magatartás minden óvodapedagógus részéről a családok felé
- Krízisszálló igénybevételére javaslat
- Tájékoztatás faliújságon a segítő szolgálatokról

Korrekcións tevékenységünk:

- Intézkedés kezdeményezése
- Egyéni fejlesztési program alkalmazása a hátrányok megszüntetése érdekében

Partnereink a Kapcsolattartásban:

- Védőnő (hetente egyszer konzultáció)
- Gyermekorvos (évente szűrővizsgálatot végez a gyermek csoportokban, a szülők felvilágosítása az orvos feladatáról)

- Nevelési tanácsadó (képeségvizsgálat - konzultáció – óvodapedagógus - fejlesztő óvodapedagógussal)
- Gyámhatóság
- Bölcsőde (kölsönös látogatások)
- Iskola (kölsönös látogatások, tapasztalatcserék)
- Családsegítő szolgálat (konzultáció)
- Gyermekvédelmi osztály
- Jegyző

Sikerkritérium – eredmény:

- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget
- A szülők bátran fordulnak az óvodapedagógusokhoz és a vezetéshez problémáikkal
- Nevelőmunkánk minden területén törekszünk a hátrányos helyzet megszüntetésére.

5.4.5. A *kiemelten* tehetséges gyermekek nevelése

Tehetség:

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagot messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.” (Harsány István)

Kiemelten tehetséges az a gyermek – 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (2011.12.19.) – „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

A személyiségen belül három egymásra ható terület: képesség – motiváció - kreativitás megléte szükséges a tehetséghez. A tehetség kibontakozásához azonban elengedhetetlen a megfelelő szociális háromszög megléte: óvoda, illetve, iskola – család - társak, illetve a környezet.

A család értéket ad, a pedagógus kapukat nyit, a társak katalizátorként hatnak.

A mai felfogás szerint a tehetséges gyermek viselkedésében együttesen megmutatkozó három alapvető tulajdonságcsoport:

- átlag feletti képességek (általános és specifikus)
- magas szintű kreativitás (eredetiség, rugalmasság)
- feladat iránti elkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás)

A tehetség ígéretét hordozó gyermekek legalább annyira különböznek egymástól, mint az „átlagosnak” mondott gyermekcsoport tagjai. Gyermekkorban nagyon sok képesség még nem realizálódik mérhető teljesítményekben, ezért a legmegfelelőbb módszer a gyermek viselkedésének megfigyelése.

A tehetséggondozás

Cél:

A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése, és a tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése

A légkörjavítás, és relaxáció

A tehetséggondozás módja óvodánkban, a gazdagítás, dúsítás

Óvodapedagógus feladatai:

- A játék feltételek megteremtése, „játék, mindenek felett”
- A csoport nyugodt, alkotó légkörének biztosítása
- A gyermekekkel való kapcsolat alapja a szeretet, az elvárás, és a tisztelet
- Bátorítjuk a gyermekeket az egyéni megoldásokra
- Ösztönözzük a gyermekeket a divergens gondolkodásra, ötletekre
- Lehetőséget adunk sokféle, kreatív tevékenységre
- Választási lehetőséget adunk a gyermekeknek a kedvükre való feladatokkal
- Rendszeresen gyakoroltatjuk a finommozgásokat
- Minden óvodapedagógus tudja, hogy hatékonyan nevelni csak a szülőkkel lehet
- Pozitív érzelmek keltésével elősegíteni a gyermek önértékelését
- Alkalmat teremteni, több nem megszokott tevékenységre, (improvizatív játék, kreatív zenei gyakorlat) melyekben a gyerekek teljes testükkel, valamennyi érzékükkel részt vehetnek
- Az óvónő és a gyerek kapcsolatában a kétirányúságra kell törekedni

A tehetség felismerése minden óvodapedagógus feladata. Mivel az óvodás gyermek alapvető tevékenységi formája a játék, így minden óvodapedagógusunk vallja, amit Platón a következőkben fogalmazott meg:

„Ne erőszakkal oktasd a gyermeket tanulmányokra drága barátom, hanem játszva tanuljanak: már csak azért is, hogy könnyebben megfigyelhesd, melyiknek mire van hajlama.”

Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével felszínre hozza a többet mutató gyermek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva a családdal együtt-lehetőséget biztosítunk a tehetség csíráit hordozó gyermekeknek a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

5.4.6. A korcsoportjukat ismétlő gyermekek fejlesztése

„A gyermek, ha eléri az iskolába szükséges fejlettséget, legkorábban, abban a naptári évben, amelyben a hatodik, legkésőbb, amelyben a nyolcadik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség kezdete annál a gyermeknél eshet nyolcadik életévre, aki augusztus 31. utáni időpontban született.” (Közoktatási Törvény 6.§.)

Mivel a törvény feltételként jelöli a nevelési tanácsadó, szakértői bizottság javaslatát, ezért ezeknek a gyermekeknek a személyiségfejlesztésében figyelembe vesszük az iránymutató képességfejlesztési területeket.

Képességfejlesztésüket a fejlesztő óvodapedagógus, a Nevelési Tanácsadó szakemberével, közreműködésével, egyéni fejlesztési program alapján végezzük.

A fejlesztő pedagógus és az óvodapedagógus folyamatosan konzultál egymással és a gyermek fejlesztését végző szakpedagógussal a gyermek fejlődéséről. Rendszeres tájékoztatást adnak a szülőnek gyermeke fejlődési üteméről.

6. A PROGRAM SZERVEZETI KERETEI

6. 1. Óvodai élet megszervezése.

Csoportszervezésünk módja, jellemzői. Napirend, heti rend.

A férőhelyek maximális kihasználásának és a jelentkező gyermekek életkorának figyelembevételével alakítjuk ki az óvodai csoportokat, ezzel is segítve a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, a *nemzetiséghez* tartozó és migráns gyermekek integrált nevelésének feltételeit.

Az eddigi gyakorlat, valamint a szülői és az óvodapedagógusok szakmai igényének találkozása miatt többségében részben osztott, és azonos életkorú csoportok kialakítását tette lehetővé.

Az óvodapedagógusok heti váltott műszakban dolgoznak. Minden óvodai csoportnak két óvónője és egy dajkája van.

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségtől mentes, örömteli óvodai hangulat.

A tevékenységeket úgy tervezzük és biztosítjuk, hogy párhuzamosan végezzenek a gyerekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő tevékenységeket. Erre elegendő időt szánunk.

A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5 – 35 perces) csoportos foglalkozásokat tervezünk, szervezünk.

Az állandóan vagy ciklikusan ismétlődő tevékenységek élményt, folyamatosságot, támaszt biztosítanak a gyermekek számára.

Egész nap érvényesül a folyamatosság, a játékidő óvodánkban 5-6 óra.

A délutáni pihenés élettani szükséglet, a legkisebbek számára 2 óra, a nagyobbaknak 1 óra.

Egyéni fejlesztésekre is elegendő időt biztosítunk.

A szervezett tanulás formái (mindhárom korcsoportban)

Kötelező: Mozgás, mozgásos játékok

A többi tevékenységi formák jellegét az óvónő határozza meg.

6. 2. A program napirendje

Szociálhigiénés nevelés feladatai:

Intézményünk napirendje rugalmas, lehetőséget biztosít előre nem tervezett, a gyermekek személyiségfejlődését szolgáló események, programok beépítésére. Napirendünkben az étkezések részben folyamatosak, csak az étkezések kezdő időpontját határozzuk meg. Biztosítjuk a délutáni pihenés után a folyamatos ébredést, felkelést. Így igazodik a gyerekek szükségleteihez és a változatos tevékenységekhez, valamint a helyi igényekhez, szokásokhoz.

A tevékenységek és időtartamuk a csoportnaplóban csoportonként megtalálhatók.

Cselekvéses tanulási formák a csoportnaplók heti rend táblázatában találhatóak.

Napirend

Időtartam: Tevékenység:

06:00 – 10:30	JÁTÉK a CSOPORTSZOBÁBAN Szabad játékba integrált egyéni - és mikrocsoportos kezdeményezett tevékenységek <ul style="list-style-type: none">• Rajzolás, mintázás, kézimunka• Ének-zene, énekes játékokon keresztül a zenei készségek fejlesztése• A külső világ tevékeny megismerése, (szűkebb-tágabb a környezetben szerzett élmények, tapasztalatok)• Mozgás (a mozgás fejlesztése – testséma-percepciófejlesztés)• Vers, mese, dramatikus játék• Részképességek fejlesztése, egyéni szükséglet szerint• Testápolási tevékenységek• Tízórai Munkavégzés minden tevékenységbe építve
10:30 – 12:00	JÁTÉK a SZABADBAN <ul style="list-style-type: none">• Séta, kirándulás, tapasztalatszerzés• Énekes és népi játékok az udvaron• Edzés, kocogás, futás Munkavégzés tevékenységbe építve

12:00 – 13:00	EBÉD <ul style="list-style-type: none"> • Testápolási tevékenység • Munkavégzés tevékenységbe építve
13:00 – 15:00	PIHENÉS, ALVÁS (mesével, altatódallal)
15:00 – 15:30	UZSONNA Testápolási tevékenység
15:30 – 17:30	JÁTÉK a CSOPORTSZOBÁBAN, VAGY a SZABADBAN <ul style="list-style-type: none"> • Szabad játékba integrált egyéni és mikrocsoportos kezdeményezett tevékenységek • Szolgáltatások az óvodapedagógusok vezetésével.

Heti rend megszervezésének alapelve:

A 3- 4 éves korosztálynál elsősorban a nyugodt, biztonságos légkör megteremtésére, megtartására, és a biztos szabály- szokásrendszer kialakítására törekszünk.

Heti rendjünkben biztosítjuk a helyet, időt és sok lehetőséget az elmélyült szabad játéokra.

Kötetlen tevékenységek egész rendszere hatja át egész napjukat.

Kötelező a mozgásra nevelés, napi testedzés.

A 4- 5 évesek heti rendje igazodik a gyermekek érési sajátosságaihoz. A gondos, körültekintő szokásrendszer kialakítása megalapozza tevékenységrendszerüket.

Fokozatosan kilépnek csoportjuk zárt, nyugodt világából, önállóan mennek a tornaszobába, szokás - szabályrendszerükbe új elemek épülnek.

Kapcsolatba kerülnek más gyermekekkel, óvodapedagógusokkal.

Kötelező tevékenység a mozgás, a napi testedzés. A többi tevékenységet a játékon belül szervezzük.

Az 5 - 6 - 7 évesek korosztályában a hét minden napján szervezünk kezdeményezett tevékenységet.

Kötelező a mozgásra nevelés és a napi testedzés. Az óvónő a tanulási tevékenységeket kötött vagy kötetlen formában szervezheti.

Csoportos, növekvő időtartamú fejlesztő foglalkozások tervezett, szervezett formában az együttműködő képesség és a feladattudat fejlesztését szolgálják.

7. A PROGRAMUNK KAPCSOLATRENDSZERE

7.1. Óvoda - Család kapcsolata

A gyermeknevelésben óvodánk elismeri a család elsődlegességét.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

A családok és az óvodánk közötti kapcsolat szimmetrikus.

Elfogadjuk a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztalunk. Figyelembe vesszük a család szokásait, sajátosságait. Együttműködésünk során a családhoz igazítjuk a segítségnyújtás módját.

A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri gyermeke igényeit, szükségleteit a legjobban, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

A korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvoda iránt érdeklődő szülő, mint partner jelenik meg az óvodánkban. Ez az első pillanat meghatározó lehet az óvodaválasztásban.

A megfelelő partnerkapcsolat megalapozása érdekében az ismerkedés folyamatában törekszünk a pozitív megerősítésre.

Feladataink:

- A beiratkozás előtt az érdeklődő szülőt az irodában fogadjuk
- Az igényeit türelmesen meghallgatjuk
- Az óvodánkat bemutatjuk
- Bemutatjuk a leendő kiscsoportos óvodapedagógusokat
- Az óvoda bemutatása közben felhívjuk a szülő figyelmét a helyi nevelési rendszerünk látható jeleire
- Ha lehetőségünk engedi, a látottakat megbeszéljük

Beiratkozás

Cél:

A beiratkozó gyermekek óvodai nevelésének elősegítése

Feladataink:

- A beiratkozás törvényességi előírásainak betartása
- A gyermekek és szüleik érdeklődésének felkeltése az óvodánk iránt

Sikerkritérium:

A beiratkozók 80%-a óvodánkat választja a gyermeke nevelésére

A továbbfejlesztés pedagógiai feladatai:

- Az óvodai beiratkozás színhelyének díszítése, otthonossá tétele
- A beiratkozó gyermekek és szüleik köszöntése szóban és díszítő felirattal
- Beiratkozás után lehetőséget adunk a szülőnek és gyermekének az óvodában közös játékokra a leendő kiscsoportos óvodapedagógusokkal (oviismerkedő)
- Az óvodapedagógusok által készített ajándékkal (pl. hajtogatott állatfigurák stb.) búcsúzunk a gyermektől

Beszoktatás**Cél:**

A gyermeknek megkönnyítsük az első, vagy második szocializáló közegének elfogadtatását

Feladataink:

- A gyermekek beszoktatását kiemelten kezeljük
- Nevelőtestületi szinten megtervezett beszoktatási tervünk van, a gyermek beszoktatása így óvodai szintű feladat
- A beszoktatásnál fontosnak tartjuk, hogy a gyermeknek lehetőséget adjuk arra, hogy behozhassa az óvodába” otthona egy darabját,”(Pl. egy alvóka,) mely lelki támasz lehet a szülőtől való elszakadásban
- A gyermek fejlesztéséről, fejlődéséről folyamatos tájékoztatást adunk
- Lehetőséget kap a szülő arra is, hogy betekintsen a gyermek fejlődését nyomon követő fejlesztési naplóba

Családlátogatás**Cél:**

Az óvoda és a család kapcsolatának mélyítése

Feladataink:

- A gyermek elsődleges szocializációs közegének megismerése
- A szülők nevelési módszerének megismerése

Sikerkritérium:

- A szülők bizalmának elnyerése
- A közös célok kialakítása a gyermek nevelésében

Továbbfejlesztés pedagógiai feladatai:

- Közös programok a családdal az óvodában, óvodán kívül (kirándulások, szülői fórumok szervezése)
- Közös élmények újraélésének biztosítása (a videón felvett közös élmények megtekintése az óvoda meseszobájában)

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. *A szülők fogadása egyéni esetben az óvodavezető irodájában történik.*

A gyermeköltözőkben esztétikus hirdetőtáblán tájékoztatást kapnak a szülők a csoportról és az egyéb tudnivalókról.(pl. névsor, heti-rend, kirándulások időpontjai stb.)

A kapcsolattartás formái:

Személyes:

- Családlátogatás
- Az „anyás” beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat és alkalmazható mintát kapjon gyermeke neveléséhez)
- A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékig tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről

Formális:

- Szülői értekezletek
- Fogadóórák (igény szerint)
- Faliújság (napi információk)
- Kérdőív, szórólap
- Nyílt napok
- A szülőkkel együtt szervezett rendezvények
- Hagyományos ünnepek
- Kiállítások
- Zenei események
- Kirándulások
- Szülők érdekegyeztető, érdekvédelemesítő fórumai

7.2. Az Óvoda és a Bölcsőde

Cél:

A bölcsődei eredményekre építve a gyermeki képesség hatékonyabb kibontakoztatása

Feladataink:

- A bölcsődéből óvodába való átmenet érzelmi nehézségeinek könnyítése
- A gyermeki személyiség alapos megismerése
- A meglévő szokásrendszer erősítése

Sikerkritérium:

A gyermekek 100%-nak beilleszkedése az óvodai életbe

Az óvoda kapcsolatot tart a szomszédos bölcsődékkal. A gyerekeket óvodába lépés előtt ez az intézmény neveli, ezért az átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolatot alakítottunk ki, melynek során egymás nevelőmunkáját megismerjük, segítjük.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatások
- Tapasztalatcserék
- Nagycsoportos bölcsődések látogatása az óvodában

7.3. Az Óvoda és az Iskola

Az óvodánk a környezetében található iskolával (Losonci, Somogyi, Vajda, Német utcai iskolák) tartalmi kapcsolatot alakított ki annak érdekében, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük. (pl. Zenei téren tehetséges gyermekek mérése, további fejlődés elősegítése.) A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatások
- Tapasztalatcserék
- Értekezletek
- Egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés

7.4. Az Óvoda és a Közművelődési intézmények

Kínálatukból úgy válogatunk, hogy elősegítsük a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, de kizárjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem egyeztethetők össze. (Természettudományi Múzeum, Szabó Ervin Gyermekkönyvtár, Gutenberg Művelődési Ház, Józsefvárosi Kulturális Központ)

A kapcsolattartás formái:

- Látogatás
- Tájékoztató
- Megbeszélések
- Rendezvényeken való részvétel

7.5. Óvoda iskola átmenet

Cél:

Az egymásra épülés érvényesítése a nevelés-oktatás folyamatában
A gyermeki kíváncsiság, aktivitás ébrentartása és kielégítése, a kreativitás elősegítése, a kompetencia érzés kialakítása játékba ágyazottan, színes tevékenységekkel.

Feladataink:

Egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A sokoldalú cselekedtetés és megtapasztalás által komplex személyiségfejlesztés elősegítése.

A fejlettségi szintnek megfelelő egyéni haladási ütem biztosítása

Az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzésének segítése, a problémamegoldó képesség, kreativitás fejlesztése. Gazdag tevékenységkínálattal megteremteni a választás lehetőségét.

A gyermekek érési folyamataiból, életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekeket megismerve megoldani a 3-7 éves életszakasz feladatait, úgy, hogy előkészítjük a következő életszakaszt.

A játékba integrálni a nevelés többi eszközét. A gyermekekkel együtt ellátogatunk az iskolába, megfigyeljük az iskolai életmódot. Felelősségteljesen, szakmailag kompetensen döntünk az egyes gyermekek iskolára való alkalmassága felől.

A szülőknek megadunk minden információs segítséget a gyermekük fejlettségéről, fejlesztéséről. Meglátogatjuk a gyermekeket az iskolában.

Kölcsönös hospitálási lehetőséget kezdeményezünk.

Törekszünk a pozitív érzelmi és a jó interaktív- kommunikatív- viszony kialakítására.

Tudatos tervezéssel építünk a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, igényére, tudásvágyára.

Játékos tanulással segítjük a gyermek kognitív tanulási eredményességét. A tanulási folyamatban megvalósítjuk a rendszerességet, a fokozatosságot és a folyamatosságot.

A szociális tanulás során segítünk elsajátítani azokat az értékeket, normákat, melyeket a szervezeti kultúrában megfogalmazott az óvoda.

A tanulási folyamat ebben a szellemben csak akkor lehet sikeres, ha a csoportra stabil szokásrendszer jellemző, a gyermekek odafigyelnek egymásra. Toleránsak, egészségesen önérvényesítő törekvéseik nem zavarják egymást elmélyült tevékenységeik közben.

7.6. Az Óvoda egyéb kapcsolatai

Cél:

A Józsefvárosi Önkormányzattal, mint fenntartóval kialakított tartalmi kapcsolatot tovább mélyítjük

Meglévő, működő kapcsolatainkat tovább erősítjük a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel:

- A Józsefvárosi Nevelési Tanácsadóval (iskolaérettségi vizsgálatok, pszichológiai segítség)
- A speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal
- A kerületi egészségügyi szakszolgálatokkal (ÁNTSZ, védőnő, orvos)
- A gyermekvédelmi intézményekkel
- A nemzetiségi önkormányzattal, szervezetekkel

A kapcsolattartás formái:

- Tájékoztatás
- Megbeszélések
- Rendezvényeken való részvétel
- Értekezletek

8. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2013. szeptember 1-től visszavonásig.

A pedagógiai program módosításának kötelező indoka:

- Törvényi jogszabályváltozás
- A fenntartó által meghatározott feladatváltozás

A pedagógiai program módosításának lehetséges indoka:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése
- A minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése
- Kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A módosítás törvényi feltétele:

A vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50+1%-os támogatásával kérheti a Közalkalmazotti Tanács elnöke, mint döntés előkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

A pedagógiai program nyilvánossága:

- Az ellenőrzésre jogosult szervezetnek (Fenntartó, OKÉV)
- Szülőknek
- Dolgozóknak

A pedagógiai program melléklete:

A program megvalósításához szükséges erőforrások

A nevelőtestület 2013.június 05.-én megtartott nevelői értekezletén elfogadta az óvoda pedagógiai programját.

